

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. — Inerati do 50 petk vrt à Dln 2, do 100 vrt à Dln 2.50, od 100 do 300 vrt à Dln 3, večji inerati petk vrt à Dln 4.— Popust po dogovoru, inerati davek posebej. — Slovenski Narod vsaj mesečno v Jugoslaviji Dln 12.—, za inozemstvo Dln 25.—. Rokopis se ne vrača.

UREDNISTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašljova ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRAD, Slomškov trg št. 5. — Poštna številka: v Ljubljani št. 10.351.

Sovjetska Rusija za mir na Balkanu

Po informacijah iz Budimpešte je bil med Rimom in Moskvo dosežen načelen sporazum za ohranitev miru na Balkanu — Moskovska »Izvestja« o potrebi odstranitve vojne nevarnosti v Sredozemlju

Budimpešta, 17. maja (Exchange Telegraph) Madžarski listi objavljajo v senzacionalni obliki vesti iz Rima, po katerih je bil med Italijo in sovjetsko Rusijo dosežen načelen sporazum glede ohranitve miru na jugovzhodu Evrope. Listi javljajo, da ta sporazum še ni definitivno, toda mislijo, da bo te dni objavljen. Prav tako poudarjajo, da ta sporazum ni naperjen proti nobeni državi, zainteresirani v tem delu Evrope, temveč da ima izključno nalogo preprečiti razširjenje vojne.

Hkrati madžarski listi objavljajo izjavo neke merodajne osebe v Moskvi, na podlagi katere sovjetska Rusija nima namena intervenirati v jugovzhodni Evropi pod pogojem, ako tega ne stori nobena druga država, pa naj si bo to kjerkoli. Vsako tako intervencijo v južno-vzhodni Evropi bi v Moskvi smatrali kot izzivanje, kar bi povzročilo neodložljivo reakcijo.

Naposled objavljajo listi tudi izvešček iz članka moskovskih »Izvestij«, v katerih se prvič po pričetku sovražnosti govori o potrebi, da se vojna odstrani iz jugovzhodne Evrope in v Sredozemskem morju, kajti v sedanjih okoliščinah se to področje vsak trenutek lahko spremeni v bojišče.

Stališče Moskve

V Berlinu poudarjajo, da Nemčija nikoli ni želela razširiti vojne na jugovzhodno Evropo — Turška sodba o sovjetskih odnosih do balkanskih držav

Berlin, 17. maja. p. Tu se uporno širi, da je sovjetska vlada sporočila v Moskvi akreditiranim diplomatskim predstavnikom Nemčije, Italije, Francije in Anglije, da bi smatrala vsako oboroženo akcijo, ki bi jo katerakoli izmed teh držav podvela na Balkanu, za sovražnost proti sovjetski Rusiji.

V uradnih nemških krogih izjavljajo, da jim službeno o tem ni še nič znanega. Razen tega poudarjajo, da je Nemčija prav tako mnogo na tem, da se ohrani mir na Balkanu. Nemčija tudi ni nikdar želela, da bi se vojna razširila na jugovzhodno Evropo.

V berlinskih sovjetskih krogih slej ko prej izjavljajo, da je Moskva odločna nasprotnica vsake vojaške akcije proti ka-

terikoli balkanski državi.

Carigrad, 17. maja. p. Svojniki »Tana« v daljšem članku naglašajo, da Moskva nikakor ne želi, da bi se kršil mir na Balkanu. Odnosaji, ki jih ima z Madžarsko in Rumunijo, novi stiki z Jugoslavijo, prijateljstvo z Bolgarijo in prizadevanje, da ostanje odnosaji z Italijo nesklajani, to najbolj dokazuje.

Črno morje je problem varnosti Rusije na jugu in ne bo dovolila nobeni drugi veliki, da bi intervenirala na Črnem morju. Zato je za Rusijo važno vprašanje prehoda zavezniških vojnih ladij skozi Dardanele ali prodor Nemčije preko Črnega morja v Rumunijo. Ni pa nevarnosti, da bi Turčija otvorila Dardanele.

Države Balkanske zveze

za ohranitev miru — Istočasno pa so pripravljene z vso odločnostjo braniti svojo neodvisnost

Bukarešta, 17. maja. e. V rumunski politični javnosti vlada precejšnja zaskrbljenost zaradi nadaljnega razvoja mednarodnega položaja v zvezi z zadržanjem Italije do zaveznikov. V nekaterih tujih diplomatskih krogih smatrajo, da bo moral razplet položaja na Sredozemskem morju nastopiti v najkrajšem času, dokler

se ne konča velika bitka, ki se razvija med Nemčijo in zavezniškimi silami na Sredozemskem in v Belgiji.

S tem v zvezi obstoji bojazen, da bi imel vstop Italije resne posledice za razvoj položaja na jugovzhodu Evrope, ker so vse balkanske in podunavske države smatrale Italijo za najpomembnejšo obo-

ro varnosti v tem delu Evrope. Glede stališča Rumunije merodajni krogi poudarjajo, da Rumunija popolnoma mirno pričakuje razvoja dogodkov, ker se zaveda resnosti položaja in je pripravljena za vsak primer.

Rumunija, pravijo tu, kakor tudi Jugoslavija in ostale članice Balkanske zveze žele iz vsega srca ohraniti mir in neodvisnost, toda če bo primorana braniti svoje meje, jih bo zala braniti z vsemi silami, ne glede na to, kdo bo napadel.

Ukinjeni vojaški dopusti v Rumuniji

Bukarešta, 17. maja. s. (Reuter) Ministrski predsednik Tatarescu je podal sinot rumunskemu ministrskemu svetu poročilo o mednarodnem položaju. Naglasil je, da vodi Rumunija slejkopre politiko nevtralnosti, srenjla na pozorno razvoj dogodkov. Dalje je Tatarescu informiral ministrski svet o novih ukrepih za strogo kontrolo tujcev v državi.

Vojaške oblasti so ukinile vse dopuste v rumunski vojski.

Rumunska vlada je imenovala za novega poslanika v Ankari dosedanjega poslanika v Berlinu Crutesca.

Grški obmejni ukrepi

Atene, 17. maja. e. (Exchange Telegraph) Veliko premikanje grških čet se vrši v smeri južnih meja. Vsi ti ukrepi so pod neposrednim vodstvom državnega tajnika Kabanenasa. V Atenah se ne govorijo o mobilizaciji, v odločilnih krogih pa izjavljajo, da se je položaj v Sredozemskem morju v zadnjem času tako poslabšal, da je Grčija primorana podvzeti varnostne ukrepe za vsako eventualnost. Življenje v Grčiji poteka normalno, kajti vojaške oblasti niso izdale drugih ukrepov, ki bi ovirale potek normalnega življenja.

Ameriški državljani zapuščajo Bolgarijo

Sofija, 17. maja. e. Tukajšnji ameriški poslanik je včeraj naročil vsem ameriškim državljanom v Bolgariji, da v najkrajšem roku zapuste državo. Po tej naredbi bodo ameriški državljani najprej odpotovali v Italijo, kjer bodo vkrcani za Ameriko. Z orient-expressom so včeraj odpotovali soproge in otroci članov ameriškega poslanstva dočim so ostali ameriški državljani še ostali, ker so večinoma zaposleni v Bolgariji kot profesorji ameriškega kolegija v Sofiji.

Položaj v Sredozemlju

Italijanski odgovor na Rooseveltovo poslanico še ni znan — Sovjetski vojaški strokovnjak o morebitni italijanski akciji

Berlin, 17. maja. p. Iz dobro obveščenih krogov se izve, da je Roosevelt v svoji poslanici Mussoliniju sporočil, da bodo Zedinjene države takoj prekinile vse gospodarske stike z Italijo, če bi vstopila v vojno. Pogoj za ohranitev odnosov z Zedinjenimi državami je, da ostane Italija izven vojne.

V berlinskih krogih smatrajo, da je tudi tokrat Roosevelt prevzel vlogo posredovalca med Italijo in Anglijo, ker je v svoji poslanici stavil tudi angleške predloge, ki se tičejo olajšanja položaja Italije na Sredozemskem morju.

V odločilnih nemških krogih zagotavljajo, da Nemčiji v tej vojni ni potrebna vojaška pomoč Italije, toda končna odločitev je pri Mussoliniju samem. Poleg tega naglašajo, da sta Italija in Nemčija popolnoma soglasni ne samo glede stališča v sedanji vojni, temveč tudi v pogledu nove ureditve Evrope, ki se mora izvesti po končani zmagi.

Moskva, 17. maja. e. Vojaški strokovnjak »Pravde« objavlja svoja opazovanja glede možnosti vojne akcije Italije na Sredozemskem morju. Pisec članka smatra, da bi se akcije italijanske oborožene sile gibale v naslednjem okviru:

1. Italijansko podmorniško brodogradništvo bi si prizadevalo, da že prvi dan operacij preseka zveze med vzhodnim in zapadnim

delom Sredozemskega morja in na ta način prisili zaveznike, da umaknejo svoje vojne ladje v zaprtje luke.

2. Italijanske letalske eskadre bi hkrati izvršile napad na ladje zaveznikov, zadržane v lukah.

3. Ko bi bile na ta način zavezniške vojne sile razbite na dva dela, bi se pričele letalske in suhozemne operacije proti Egiptu.

4. Po zaključku teh operacij bi italijanske letalske in suhozemne sile pričele napad preko Palestine na petrolejska področja v Mosul.

Zavezniška mornarica se je vrnila v Aleksandrijo

Kairo, 17. maja. s. (Reuter) Angleško-francosko vojno brodogradništvo, ki je bilo 24 ur na manevrih, se je zopet vrnilo pred Aleksandrijo.

Egiptska vlada je objavila, da letos ne bo kakor običajno prenesla svoje letne rezidence iz Kaira v Aleksandrijo.

Nove avstralske čete v Egiptu

London, 17. maja. s. (Reuter) Vojno ministrstvo je davi ob 7. javilo, da je dospel davi v Egipt drugi kontingent avstralske ekspedicijske vojske in pričel z izkrcavanjem v različnih egiptskih lukah. Avstralske čete so pod poveljstvom generala Makija in bodo poslane v Palestino. Razpoloženje vojakov je odlično.

Minister za domovine je poslal angleškim avstralskim četam v imenu angleške vlade posebno pozdravno poslanico.

Demonstracije v Italiji

Milan, 17. maja. e. (Exchange Telegraph) Svoči so v Milanu spet nastale demonstracije, katerih so se prvič udeležili tudi uniformirani fašisti, dočim so doslej demonstracije organizirali večinoma samo dijak. Demonstranti so organizirali velik spoved, ter krenili po ulicah z italijanskimi in nemškimi zastavami, vzklikajoč proti Franciji in Angliji. Včeraj je bilo po vseh milanskih hišah nalepljenih na tisoče protiangliških letakov. Pritoza je včeraj dosegla vrhunec bojevitosti.

Rim, 17. maja. AA. (Stefani). V toku včerajšnjega dneva je imela mladina v vseh italijanskih mestih zborovanja, na katerih je protestirala proti angleški pomorski kontroli. Mussolini je dobil iz vseh krajev države brzojavke, da se mu mladina stavlja na razpolago.

London, 17. maja. s. (Reuter) Angleške zavarovalnice so ponovno znatno povišale premije za vojno zavarovanje za ves promet v Sredzemlju.

»Čas je z nami!«

London, 17. maja. AA. (Reuter) Belgijski prometni minister Delfos je govoril po radiu izjavil: Naša krepka obramba ba je prisilila Nemce, da ostanejo na svojih črtah in tako zaustavila njihovo nadaljnje prodiranje. Neustavljamo nam prihajajo na pomoč nove britanske in francoske čete. Današnji osvajalec bo jutri premaganec. Čas je z nami!

Na koncu svoje izjave je Delfos dejal, da so belgijske čete prizadevale na umiku Nemcem hude izgube.

„Časi, v katerih živimo, so resni. Neogibne so zahteve varnosti države, kar je daleč nad zahtevami in potrebami poedincev. Prepričan sem, da ni potrebno o tem prepričevati državljanov Jugoslavije.“

Prav tako sem prepričan, da ni potrebno poudarjati, kaj je naša dolžnost v teh dneh, ker je tu sijajna in slavna tradicija, kako znajo sinovi te države služiti domovini.

Jugoslavija je lahko ponosna na visoko zavest svojih državljanov.“

Vojni minister general Nedić

Jugoslovenski tisk o odnosih z Rusijo

»Slovenska misao«

piše pod naslovom »O priliki obnove odnosov z Rusijo« naslednje:

Za obrambo naše neodvisnosti pomeni — več nego material, ki ga nam more dati Rusija — sprememba duha, ki ga je povzročila obnova odnosov z Rusijo. Kljub temu da je organizacija sovjetska, ima Rusija svoj karakter in svoje stalne interese, ki so trenutno lahko zanamirani, toda v dneh krize lahko jasno privzeto na dan. Ruski temeljni interes je, da ne dopusti v Podunavju in na Balkanu zadržanja nobeni vojaško močni, osvobodilni državi. Svoboda manjših in srednjih držav od Baltika do Jadrana štiti Rusijo pred zapadnim imperikalizmom in varuje njen mir. Ako pa bo Rusija s svoje strani pomagala pri neodvisnosti in svobodi opredelivlj Poljske, Češke, Madžarske, Rumunije, Bolgarije in Jugoslavije, bo storila največjo uslugo Evropi in bo vršila svojo veliko mislijo, ki odgovarja slovenskemu značaju njenega naroda.

Novosadski »Dan«

priljubljuje že citirani članek Adama Pribečevića, v katerem pravi:

Naš svet pozablja, da danes ni Rusije, kakor ni Srbije, da obstoja Sovjetska unija in Jugoslavija, ki ne moreta voditi ruske oziroma srbske politike. Kar je realno, to je državni in nacionalni interes. Zato moramo iti s Sovjetsko unijo in z vsako državo, ki nima namena, da bi Balkan in nas podvrgla svoji politični in gospodarski hegemoniji. Z enako rezervno je treba gledati na možne gospodarske posledice trgovinskih odnosov s sovjetsko Rusijo.

»O b z o r e«

se bavi v daljšem članku z izvajanja A. Pribečevića in pravi:

V sodobni tragediji Evrope je bila zla usoda slovanstva, ker ni narodne Rusije, ker v tej veliki državi gospodarijo danes neslovani, ljudje brez nacionalnega čustva, toda to je dejstvo in z njim je treba računati. Ni treba torej pričakovati, da bo ponujena slovenska desnica v težkih trenutkih odtaj, odkoder v sedanjih časih ne more biti ponujena. Vse, kar bi se moglo pričakovati, je to, da se v danem času na podano vprašanje začasno približajo zunanje-politični interesi naši in Moskve. Pri tem pa je treba strogo ločiti zunanjo politiko od notranje.

V tem smislu je treba torej spremljati razvoj odnosov s SSSR in se vedno zavedati, da sovjetski sistem izključuje razen zunanje-politične vsako drugo obliko sodelovanja z državami, ki imajo demokratsko organizacijo. Posebno nevarno bi bilo, ako bi del širokih narodnih slojev v nepoznanju ozidaja sovjetske zunanje politike in stvarnosti današnjega položaja verovali, da se pri današnjih moskovskih gospodarjih more najti zaščita in pomoč same zate, ker smo slovenska država.

»Trgovinski glasnik«

piše: Z gotovih strani se izraža bojazen, da bi odnosi s sovjetsko Rusijo mogli vplivati na naše notranje politične in socialne spremembe. Ta mnenja so neupravičena in veščidel plod nepoznanja realnih dejstev, ki v vsakem narodu in v vsaki družbi vplivajo na spremembo.

List dokazuje, da v Jugoslaviji ne more priti do sovjetskega reda, ker ni za to objektivnih pogojev, ter pravi: Kolikor se pri nas more govoriti o nevarnosti, jo je treba prejeti iskati v draženju mladini in borbenih nacionalistov in v upravnih pogreškah. Do prave nevarnosti bi moglo priti le, ako se ne bi razumela resnica, da se po dosedanjem načinu ne more več nadaljevati. Pri nas bi bilo treba narodu vrniti svobodo, uvesti boljše administracijo, popraviti gospodarske in politične pogoje, pa nam ne domača niti tuja propaganda, kolikor bi je bilo, ne more škodovati.

Naša trgovinska pogajanja s Turčijo

Ankara, 17. maja. s. (Reuter). Prihodnji teden se prične med jugoslovensko in turško vlado pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Turčijo.

Globok vtis Rooseveltovega govora

„Najdaljnosežnejši govor, kar jih je slišal kongres od trenutka, ko je predsednik Wilson sporočil vojno napoved Nemčiji“

New York, 17. maja. s. (Reuter) V Zedinjenih državah je napravil včerajšnji Rooseveltov govor pred kongresom izredno globok vtis. Prevaljuje mnenje, da je to najdaljnosežnejši govor, kar jih je slišal kongres od trenutka dalje, ko je predsednik Wilson sporočil vojno napoved Nemčiji. Posebno je vzbudil pozornost poudarek, da tudi Zedinjenim državam lahko sedaj preti nevarnost ter da Atlantski in Tihi ocean nista več varni barieri, ki bi lahko ščitili Ameriko.

Poziv predsednika Roosevelta za pospeševanje letalske proizvodnje je naletel v ameriških industrijskih krogih na zelo dober odmev. Generalni ravnatelj letalskih tvornic Douglas je dejal, da bo podjetje nudilo Rooseveltu polno pomoč pri njegovem načrtu. Po mnenju generalnega ravnatelja Zedinjene države lahko dosežejo izvednjo 50.000 letal letno, ki jo Roosevelt želi. Prihodnji teden se sestane Ameriško letalsko združenje, da podvzame potrebne ukrepe za izvedbo Rooseveltovega načrta.

Mnogi ameriški listi pozdravljajo izjavo predsednika Roosevelta, da novi načrt za pospeševanje letalske proizvodnje ne bo prizadel letalskih dobav iz Zedinjenih držav v inozemstvo. Predsednik sam je dejal v svojem govoru, da bi taka omejitev dobav pomenila zelo kratkovidno politiko za Zedinjene države same.

»Boston Herald« naglašja v tej zvezi, da bo ameriški narod posebno vesel te Roo-

seveltove izjave, ker so ameriške simpatije na strani Anglije in Francije.

New York, 17. maja. e. (United Press) »New Yerald Tribune« piše v uvodniku: Zelo je verjetno, da Zedinjene države napovdo vojno Nemčiji. Pustite nas, da pomagamo braniti to, kar edaj zavezniški države z velikimi žrtvami. To bo tudi na obe vojujoče se strani napravilo ogromen moralni vtis, in morda tudi na Italijo.

„Kakor strela z jasnega neba“

Washington, 17. maja. e. Govor predsednika Roosevelta je izzval ogromno senzacijo v vseh mestih Zedinjenih držav. Povsod so izšle posebne izjave z Rooseveltovim govorom v celoti. Splošno pričanje je, da je Roosevelt s tem govorom pripravil ameriški narod za vstop v vojno ki postaja vsak dan bolj verjetna.

Prav posebno opozarjajo listi na tisti pasus Rooseveltovega govora, v katerem pravi, da je 21 ameriških republik odločeni, da se upre vsakemu poizkusu kontrole in nadoblasti nad neameriški narodi. V merodajnih političnih krogih smatrajo to kot najboljši znak, da gre za radikalno preokret v sedanji politiki Zedinjenih držav. Kot drug znak za pripravljenost Zedinjenih držav, da sredo v tej smeri, se smatra tudi poročilo Rooseveltu kongresu, da ne dela nikalnih težav glede dobav zaveznikom. V dobro po-

učeni krogih zatrjujejo, da bodo zavezniškim odločbam krediti in da bodo v gotovih okoliščinah Zedinjene države celo dovolile ameriškim ladjam, da bodo vršile svoje dobave zaveznikom. Napoved je bilo sklenjeno, da se zavezniškim pošljejo piloti in prostovoljski oddelki, ki bodo odpremljeni na kanadsko ozemlje in se bodo neslužbeno udeležili vojne na zavezniški strani. Iz Zedinjenih držav je odpotovalo v Kanado že več tisoč pilotov. V Washingtonu pravijo, da je senzacionalni Rooseveltov govor deloval kakor strela z jasnega neba. Zatrjujejo, da je bil ta govor izrečen kot posledica odgovora, ki so ga Zedinjene države dobile od Italije in ki ga ne smatrajo za zadovoljivega. Doznajajo, da je Roosevelt poslal poročilo tudi grofu Ciano in da tudi odgovor italijanskega zunanjega ministra ni zadovoljil washingtonske vlade.

Odmev v Angliji

London, 17. maja. s. (Reuter) Današnji angleški listi pozdravljajo včerajšnji govor predsednika Roosevelta. »Daily Telegraph« pravi, da je Roosevelt zajej položaj z realistično politiko. Roosevelt po mnenju lista priznava, da sedanja vojna ni več samo evropska vojna, temveč vojna, ki smo prizadeva tudi ameriške interese. List naglašja, da je Rooseveltu jasno, da sedaj samo še angliški in francoski imperiji preprečujeta Nemčiji navlačenje nad svetom.

Odločilna bitka na zgodovinskem bojišču

Zavezniško tradicionalno junaštvo se meri z ogromno silo vojne Nemčije — Nobene bistvene spremembe v položaju obeh vojak

London, 17. maja. (Reuter) Celoten vtis položaja na bojišču med nizozemsko mejo in Sedanom je, da so Nemci vrgli tu nasenkrat v boj večji del svojih mehaniziranih enot in letal, s katerimi sploh razpolagajo. Nastala je premikalna vojna, v kateri leži težnja predvsem na udejstvovanju tankov in oklopnih oddelkov. Zdi se, da nemška vojska operira brez ozira na svoje žrtve. Francoski vojaški krogi sicer priznavajo, da so Nemci dosegli uspehe, toda za ceno ogromnih izgub vojsk in vojne materiala. V Londonu prevladuje vtis, da nemška vojska ne bo mogla več ponoviti napada v takem obsegu, če se le zaveznikom posreči, da dosedanj napad zadržijo. Zavezniški vojaški krogi položaja nikakor ne podcenjujejo. Ustavitelj nemškega napada bo vsekakor zahteval ogromnih žrtev na strani zaveznikov. Toda v zaveznikih krogih naglašajo, da imata Anglija in Francija na razpolago dovolj sil, da povrne udarec za udarec.

Današnja poročila kažejo, da ni bilo večer na fronti nobenih večjih bojev, pač pa posamezne zelo ostre borbe. Bistvena sprememba v položaju obeh vojak ni nastopila. Zastopnik francoskega vojnega ministra je smiselno izjavil, da je nastopila na fronti faza pregrupiranja.

Na odseku med Namurom in Sedanom se je Nemcem na več točkah posrečilo prekoračiti Meuse. Nemška vojska prodira od teh prehodov preko Meuse v Francijo z oklopnimi kolonami, ki se razširjajo v obliki žarkov. Toda zavezniške čete, ki so bile tu v bojih, se vse zopet ponovno formirajo in neprestano jim prihajajo na pomoč nova ojačenja. Pri Sedanu francoska vojska drži položaje, ki jih je večer zavela in nemško napredovanje je bilo ustavljeno.

Na severu se bitka pri Louvainu nadaljuje, kakor pravi angleško uradno poročilo, ki je bilo ponoči izdano. Angleška vojska je morala podvzeti proti Nemcem večeraj tri močne protinapade, preden se ji je posrečilo potisniti Nemce iz Louvaina, ki so ga bili prej že zavzeli. Nemška vojska je nudila zelo trdovraten odpor. Umakniti se je morala končno zato, ker so angleške čete ceste vzhodno od Louvaina tako močno minirale, da je bil Nemcem ogrožen dovoz municije. Angleške čete pri Louvainu so nato večer začele kopati jarko in se zakopavati. Sicer je bil položaj pri Louvainu večer primeroma mirnejši nego prejšnje dni. V glavnem se je udejstvovalo na obeh straneh topništvo.

Nemške poročila

Berlin, 17. maja. AA. (NB) Po naknadno prispelih vesteh se potrjuje, da so večeraj sovražne sile imele večje izgube, kot je bilo objavljeno v večerajšnjem poročilu nemškega vrhovnega poveljstva. Z uradno strani se sporoča, da je bilo doseglo javljeno, da sta bila potopljena dva rušilca in tri trgovinske ladje, dva rušilca in štiri trgovske ladje pa da so bili poškodovani. Med potopljenimi trgovskimi ladjami je bilo tudi 10.000 tonska ladja, na kateri so bile čete. Razen teh izgub je imel sovražnik še večje izgube zaradi napadov nemškega letalstva. Na Severnem morju je bila potopljena neka podmornica, v nizozemskih vodah pa je bila potopljena neka 32.000 tonska prevozna ladja, ter neka 5.000 tonska križarka. Nekd rušilec je bil začet in poškodovan, enako neka 5.000 tonska prevozna ladja. V vodah okoli Narvika sta bili zažgani dve ladji in to neka 8.000 tonska prevozna ladja in neka 1.500 tonska pomožna ladja. Na osnovi tega so skupne izgube sovražnika dne 15. maja znašale 90.000 do 100.000 ton vojnega in trgovskega brodovja. Od tega je bilo 55.000 ton popolnoma uničenih.

Berlin, 17. maja. e. (Havas) Da je ne pričakovano izostalo poročilo nemškega vrhovnega poveljstva v četrtek zvečer, kaže na to, da je silna nemška ofenziva preko Belgije in Nizozemske začela ustavljena, medtem ko se glavne moči Nemcev in zaveznikov bore na 350 km dolgi fronti. Nemški vojaški krogi ne dajejo nobenih obvestil o večerajšnjih bojih. Pravijo samo: Bitka se je pričela šele razvijati.

Belgijski begunci v Angliji

London, 17. maja. s. (Reuter) V Anglijo je dospelo večje število angleških državljani, ki so doslej stalno živeli v Belgiji. Večinoma so starši ženske in otroci. Begunci so bili v posebnih vlakih poslani v London, odkoder bodo odpremljeni v nova zasilna bivališča. Begunci pripovedujejo, da so ladje, s katerimi so se prepeljali v Anglijo, ponovno napadla nemška letala, tudi že v belgijskih lukah ob odhodu. Celo nemški padalci so se spustili v bližini ladje v belgijskem pristanišču.

Princ Bernhard se je vrnil na Nizozemsko

London, 17. maja. s. (Reuter) Soprog nizozemske prestolonaslednice Julijane princ Bernhard je zopet odpošlel iz Londona v nizozemsko provinco Zeeland, da se pridruži nizozemski armadi, ki se tam še bori proti nemški vojski.

Ukrepi proti padalcem v Angliji

London, 17. maja. s. (Reuter) V teku 24 ur po pozivu, ki ga je naslovil vojni minister Eden na prebivalstvo za vstop v prostovoljski oddelci, ki naj pazi na sovražne padalce, se je v ta oddelci prijavilo v Angliji že četr milijona prostovoljcev.

Notranje ministrstvo je izdalo vsem lastnikom garaž in motornih vozil svarilo, da naj podvzamejo vse ukrepe, da se sovražni padalci v primeru pristanka v Angliji ne bi mogli poslužiti motornih vozil.

Napoveduje se slaba sadna letina

Novo mesto, 16. maja. Preteklo leto je sadno drevje tako bogato obrodilo kakor le malo, zato bi bilo pričakovati, da bo letos slaba sadna letina, kar pa sadjarji vedo, da je tudi sadnemu drevju potrebno gnojilo, je tudi letos pričelo početi v obetala se je zopet precej dobra letina. Toda upanje v dobro letino se je kmalu pokvarilo. Nastalo deževje, ki bi sicer če bi ga ne bilo preveč, blagodejno vplivalo na vse rastlinstvo, je povzročilo mnogo škoda. Mnogo sadnega drevja se ni moglo oploditi in tako je cvetje neoplojeno odpadlo. Le nekaterim vrstam, kakor n. pr. nekaterim češnjam, ki so se že pred dežjem oplodile, je bilo prizanešeno in drevje, tigar cvetje je še v razvoju utegne roditi nekaj sadja. V splošnem pa bo letošnja sadna letina, v kolikor se že sedaj kaže, mnogo slabša kakor lanska. — Tudi ostra zima je sadnemu drevju več škodila, kakor je bilo videti. Zimska škoda se pričena šele sedaj spoznavati, ko je pričelo drevje zeleneti. Nekatero drevje je ostalo kar golo. Zima v 1929 je bila ostra in daljša kakor letošnja, vendar ni bila tako strupena in tudi ni v splošnem toliko škodila kakor letošnja. Tudi na trtju, ki zelo zaostaja, se poznajo posledice mraza.

SPD

Skupščina SPD bo v soboto 15. junija v dvorani Sokolskega doma v Kočevju. Sestanek delegatov bo v soboto 15. junija v Sokolskem domu v Kočevju ob 17. slavnostna skupščina pa istega dne ob 20. istotam.

Planinski tabor Slovenskega planinskega društva bo letos v nedeljo 16. junija na Kočevskem in sicer na Svojni v bližini Kočevja (Fridrihtaj 900 m), odkoder je prostran razgled po vsej Dolenjski tja do Snežnika. Iz Ljubljane bo ta dan vsaj po seben avtobus, ki bo prisel v Kočevje okrog 8. jutraj. Ob 10. dopoldne bo maša na Svojni na to slavnostni govor in končno planinska zabava. V okolici Svojni so krami izleti v bogate podzemne jame n. pr. v jama »Treh bratov« itd. Za izletnike bo preskrbljen tudi prevoz v Borovce, od koder morejo napraviti na Kremno, kjer bodo takrat narise v polnem cvetju, izlet. Za tabor planincev na Kočevskem se naj planinci prijavijo v čim večjem številu. Prijave sprejemajo društvene podružnice SPD v posameznih krajih.

Zanesljivi podatki o povečanih življenjskih stroških

Po »Indeksu« so se povečali življenjski stroški do 30. aprila v primeri z avgustom lani za 29.13%

Ljubljana, 17. maja. Vsi vemo, da so se življenjske potrebščine znatno podražile, odnosno, da so se povečali življenjski stroški, nihče pa ne ve povedati, koliko znaša podražitev točno v odstotkih. Življenjski stroški ni tako lahko izračunati; s tem se pečajo strokovnjaki. Pri nas je statistična služba še precej nepopolna. Edini uradni podatki o gibanju cen življenjskih potrebščin, ki jih objavlja Narodna banka, niso dovolj popolni in zanesljivi. Indeksni številki o življenjskih stroških pa ne objavlja tudi Narodna banka. Navezani smo le na podatke socialno statistične revije »Indeks«, ki jo izdaja in ureja Arthur Benko Grado v Zagrebu. Podatki te revije so zanesljivi in jih mora upoštevati vsak, ki hoče stvarno presojati socialne razmere pri nas. Pravkar je izšla nova številka »Indeksa« in vsebuje mnogo dragocenega gradiva. Posebno pozornost zasluži priložena tabela o gibanju življenjskih stroškov od 1. 1928 do 30. aprila letos. To so najnovejši podatki o življenjskih stroških v naši državi. Eksistenčni minimum je znašal za samškega delavca po »Indeksu« 1. 1928 984.26, delavke štiriclane družine pa 2520.44 din na mesec. L. 1929, ko so bile najvišje v prejšnjem desetletju, je znašal eksistenčni minimum samškega delavca 1010.97, družine pa 2592.02 din; 1. 1932 samca 783.87, družine 1958.28 din; 1. 1935 samca 619.16, družine 1567.42; 1. 1936 (začetek podražitve življenjskih potrebščin) samca 622.52, družine 1587.27; predlanskim samca 703.44, družine 1801.08 in lani samca 719.21, družine 1825.71 din. Po novem letu je znašal eksistenčni minimum samca: januarja 799.87, februarja 850, marca 863.7 in aprila 881.08 din.

Če vzamemo za osnovo cene 1. 1929 (indeksna številka 100), vidimo, da so življenjski stroški samškega delavca, izraženi v odstotkih osnove, znašali 1. 1935 61, 1. 1936 62, 1. 1937 65, predlanskim 69, lani 70.07, januarja letos 79.26, februarja 84.24, marca 85.58 in aprila 87.29. Če pa vzamemo za osnovo cene julija 1. 1914, torej pred začetkom svetovne vojne, znaša indeksna številka za samca aprila letos 93.02, za družino pa 91.90.

Sama hrana je bila letos januarja dražja za 21.48% kakor avgusta lani, februarja za 30.04, marca za 30.89 in aprila za 34.41%. Obleka in obutev sta se najbolj podražili. V primeri s cenami lani avgusta je bila obleka in obutev letos januarja dražja za 25.88%, februarja za 37.09, marca 42.46 in aprila 46.89%. Stanarine so ostale nespremenjene. Pač pa se je podražilo tudi kurivo, in sicer v primeri z avgustom lani januarja za 0.66, februarja za 8.76, marca in aprila pa za 11.5. (V sami Sloveniji se je za kurivo podražilo še mnogo bolj, zlasti bukova drva, ki so bila aprila približno 75% dražja kakor lani avgusta.)

Skupni življenjski stroški so od jeseni narasli tako: oktobra so bili višji za 3.77% kakor avgusta, novembra 13.64, decembra 13.88, januarja 16.77, februarja 24.39, marca 26.5 in aprila 29.13%.

Zanimivo so tudi številke o povprečni delavski realni mezd. Realna mezda v številkah nam pokaže, v kakšnem odnosu je delavčeva nominalna mezda z njegovim življenjskim minimumom. Če bi nominalna mezda krila življenjske stroške ter bi znašala natančno toliko, koliko znaša eksistenčni minimum, bi bila realna mezda idealna in označili bi jo z indeksom številko 100. Čim je pa nominalna mezda nižja kakor vsi življenjski stroški eksistenčnega minimuma, je realna mezda izražena z nižjo indekso številko kakor 100; v nasprotnem primeru, ko nominalna mezda presega eksistenčni minimum, je realna mezda seveda označena z višjo številko kakor 100. V našem primeru pa bomo vzeli za osnovo realne mezde 1. 1914 pred začetkom svetovne vojne (1. 1914 = 100). Če bi delavec lahko kupil za svojo mezdo prav toliko kakor julija 1. 1914, bi označili njegovo realno mezdo z indeksom številko 100. V resnici je pa znašala realna mezda samškega delavca lani septembra 84.12, delavke štiriclane družine pa 87.96. Realna mezda samškega delavca je bila torej lani septembra za 15.88% nižja kakor julija 1. 1914, delavke družine pa za 12.04%. Od 1. 1930 do lani je bila realna mezda samškega delavca najvišja decembra 1. 1933, ko je znašala 94.28, delavke družine pa decembra 1. 1934, 96.32. Višine 1. 1914 ni nikdar dosegla.

Boji na severu in na jugu

Nemške čete pred podaljškom francoskih zaščitnih utrd ob belgijski meji - Namur in Liege še v zavezniških rokah

Bruselj, 17. maja. e. (Exchange Telegraph) Po poročilu francoskega vojnega poveljstva je bil del motoriziranih čet nemškega topništva, ki je napadal na področju Sedana obhitel v večerajšnjem popoldanski bitki, ki je bila tako stridna, da v dosedanjih sovražnostih še ne pomenijo podobne. Na francoski strani so sodelovali v bitki vsi oddelki, koncentrirani na teh položajih. Po centih francoskih oficirjev so izgube ogromne. Na nemški strani je okrog 10 tisoč mrtvih. Glede Namurja in Liegea pravi francosko poročilo, da sta še v zavezniških rokah, čeprav ju nemško topništvo strahovito obstreljuje. Sila spopada je ogromna, ker sta obe strani vrgli v boj vse svoje razpoložljive efekte na tem odseku.

Pri Anversu in Luvainu je vse ozemlje zaradi artilerijskega in letalskega ognja spremenjeno v pravo žarišče.

Prav tako se bliže močni boji vzhodno črte Charleroy-Mezieres in v področju Sedana. Na vseh teh frontah ni večjih trdnjav in utrbenih linij. Pod sedanjimi pogoji ni pričakovati, da bi se bitka spremenila v pozicijsko odnosno rovovsko vojno. Vsi spopadi so v znamenju stalnega pokreta. Izgube moštva in materiala so ogromne in jih ni mogoče oceniti. Zavezniški vojni strokovnjaki sodijo, da bo v primeru, če bi bitka trajala v tem tempu in stridosti še kakih 10 dni, prišlo do daljnosežnih rezultatov in da bo nemška moč zlomljena. Ta fronta je lahko odločilnega pomena ne samo za izid spopada na tem odseku, temveč tudi za celotno borbo. V Vogezi je prišlo do močnega topniškega ognja.

Nemci so večer popoldne zopet napadli s topniškimi ognjem Maginotovo linijo. Zavezniške čete so odgovorile z vsemi topovi.

vi in z vsemi močmi na odseku te linije. Zatrjujejo, da je bilo večer na nemško ozemlje in na nemške položaje v popoldanski bitki izstreljenih nad 10.000 granat.

»Nova bitka na Marni«

Pariz, 17. maja. e. (United Press) Večerašnji boji ob vsej belgijsko-francoski obrambni črti, se lahko imenujejo »Nova bitka na Marni«. Morda bi bilo pretirano reči, da predstavljajo odločilno fazo v sedanjih vojnih, gotovo pa je, da bodo ti boji zgovorne važnosti. Nemške mehanizirane kolone obupno poskušajo prebiti francosko obrambno linijo, da bi udarile na Pariz. V Parizu so prispele nepotrjene vesti, da so nemške sile na francoskem ozemlju, odrezane od zaledja, da je na tisoče nemških vojakov in na stotine tankov uničenih in zajetih in da so se francoske motorizirane sile obrnile v strahovitem protinapadu na kopnem, pa tudi v zraku proti sovražniku. Do tega trenutka ni mogoče dati nobenih podatkov, toda pričakovati je podrobnosti v najkrajšem času.

Včerašnji letalski boji

London, 17. maja. s. (Reuter) Letalsko ministrstvo je objavilo snopi podrobnosti o letalskih bojih večerajšnjega dne. Med drugim javlja, da se je spopadlo 6 angleških Hurricaneov s 25 Messerschmitti 110 in jih 5 sestrelilo. V drugi bitki sta 2 Hurricane sestrili 4 Messerschmitte izmed 9. V štirih nadaljnjih bojih je bilo sestreljenih 20 nemških letal. Skupno je bilo po poročilu letalskega ministrstva večer sestreljenih 50 nemških letal. Razmerje med nemškimi in zavezniškimi letalskimi izgubami je 3:1 v zavezniško korist.

Pripravljenost švice

za vsako morebitnost — Prijateljsko stališče italijanskega tiska do švice - Švicarsko nemška meja ob Renu zaprta

Bern, 17. maja. AA. (Havas) Uradno sporočilo pravi: Po številnih informacijah se lahko trdi, da v položaju Švice ni bilo nobene spremembe. Pri tem je treba upoštevati reakcijo italijanskega tiska glede splošne mobilizacije naših čet ter o deklaraciji zveznega sveta in vrhovnega poveljstva. Iz komentarjev sledi, da zaveznejsko italijanski listi še naprej stališče prijateljskega in razumevanja do Švice.

Brez dvoma je odveč poudariti dejstvo, da zahteva ta položaj, pa čeprav je nespremenjen, veliko pozornost in pripravljenost za vsako morebitnost v trenutku, ko se vodi na zahodnem bojišču velika borba. Se enkrat je treba opozoriti, da so naše civilne kakor tudi vojaške oblasti brez odlašanja dale vse ukrepe, ki jih terjajo današnje razmere in da je v prvi vrsti odvisno od prebivalstva, da bo tudi ono prispevalo k ohranitvi naše odporne sile, da bo ohranilo hladno kri, veliko disciplino zaradi interesov države. Vsi Švicarji, moški in ženske bodo sprejeli naše dolžnost, da bodo podprli ta red in narodno varnost, če bodo vestno in mirno opravljali svoje vsakdanje dolžnosti.

Bern, 17. maja. s. (Reuter) Večeraš so preleteli švicarsko ozemlje trije nemški bombniki. Eden od njih je moral pristati severno od Curiha, ker je bil začet od švicarskih protiletalskih topov. Dva člana posadke letala sta bila po pristanku kljub odporu internirana.

Švicarsko - nemška meja ob Renu je od večer dalje z obeh strani popolnoma zaprta.

Angleški konzulat v Curihu je pozval vse angleške državljane v Švici, katerih bivanje ni neobhodno potrebno, naj zapuste Švico.

Bazel, 17. maja. e. (United Press). Vesti o koncentraciji nemškega topništva in mehaniziranih enot ob švicarski meji so izzvale precejšnjo vznemirjenost v vsej Švici. Vojaški strokovnjaki menijo, da obstoje močni razlogi, da bo Nemčija še prihodnje dni napadla Švico. Istočasno pa prihajajo vesti iz Francije, da se na meji proti Švici koncentrirajo močne zavezniške čete.

da je Nemčija pospešila svojo ofenzivo na zapadu iz bojani, da bo v kratkem občutila pomanjkanje tekočega goriva.

19. maja popoldne ob 16. uri naraščajaka akademija Sokola Zg. šiška

KINO MOSTE

Danes in jutri ob 20.30 uri monumentalni zgodovinski vesele film

Za slavo in ljubezen

CLARK GABLE in MYRNA LOY
Film o borbi treh bratov-junakov za čast očeta, ki ga je upropastil koncern tovarna orožja:

4 svetalski

Loretta Young, Aubrey Smith, Georg Sanders

Švedska trgovinska pogajanja v Moskvi

Moskva, 17. maja. AA. (Havas) Šef švedske trgovinske delegacije Erikson, ki je s svojimi sodelavci prisel v Moskvo je imel večer ob 14. prvi sestanek s sovjetskimi komisarjem za zunanjo trgovino Mikojanom.

Stockholm, 17. maja. e. (Exchange Telegraph) »Aftenbladet« opozarja v poročilu iz Moskve o velikem nezadovoljstvu v Nemčiji zaradi poizkusa sovjetske Rusije, da vzpostavi trgovinske in politične zveze s Švedsko in baltskimi državami. Ni dvoma, da obstoji znatno nasprotje med sovjetskimi in nemškimi načrti na Baltskem morju. Moskovski poročevalci tega lista pravi, da je sovjetska Rusija znatno zmanjšala svoje dobave Nemčiji, izgovarjajoč se na svoje nove obveze do baltskih držav kakor tudi na to, da Nemčija doslej še ni izvršila dogovorjenih dobav sovjetski Rusiji. V Moskvi so prepričani,

Iz notranje politike

Do zadnje kaplje krvi

Na zborovanju v Topolju je minister dr. Torbar izjavil med drugim:

Namen narodnega sporazuma je zavarovanje naše države na zunanji in na znotraj, da bo lahko vsakdo užival svojo popolno osebno svobodo. V sedanjem krvavem evropskem plesu so padle v nesrečo že mnoge države. Ako želimo ohraniti svojo državo, moramo biti pametni, organizirani in obdržati popolnoma nevtralnost stališče.

Hrvatski narod se bo skupno s srbskim in slovenskim narodom znal boriti do zadnje kaplje krvi, da varuje svojo državo. Ta visoka skupna zavest našega naroda in vera v pravico bosta pripeljali našo državo iz svetovnega klanja takšno, kakršno mi vsi želimo.

Nujnost državnega edinstva

List vseučilnega profesorja dr. M. Iliea, srbskega strokovnjaka za sporazum, »Napred« (Beograd) piše pod naslovom »Višar se širi«:

Ni treznega človeka, ki se ne bi nehotel vprašal, kakšen bi bil položaj Jugoslavije v vojaškem oziru, če bi nas zalotili sedanjí dogodki brez pravih hrvatskih zastopnikov v vladi. Preostaja samo pozitiven odgovor, da je sporazum pripomogel, da je odziv na poziv domovine tudi v hrvatskih krajih tak, kakršen je. Seveda ne misli nihče, da bi bil poziv tudi brez sporazuma ostal brez odziva pri Hrvatih. Toda nihče naj ne misli, da bi se Hrati brez sporazuma odzvali z navdušenjem, kar je pri vsej stvari najglavnejše.

Vse to pomeni, da se med Hrati na široko vrši proces približevanja državi, ki jo smatrajo za svojo, kakor smatra država Hrvate za svoje. Ta proces približevanja pospešuje nevarnost, v kateri je skupna država. Po narodnem pregovoru »vsako zlo ima svoje dobro«, more tudi nevarnost, ki nam grozi, dobro delovati na umevanje nujnosti našega državnega edinstva. Ta nevarnost jasno kaže tako Srbom kakor Hrvatom, da ni nihče brez drugih, da morajo drug z drugim, ako hočejo ostati svobodni.

Z združenimi močmi v obrambi domovine

Glasillo pravosodnega ministra dr. L. Markovića »Delo« piše v članku pod naslovom »Nervozna v Sredozemskem morju in Jugoslavija« med ostalim:

Mi ne moremo presojati možnosti in eventualnosti, ki lahko nastopijo, toda zavedamo se resnega položaja, v katerega bi prišla naša država v primeru razširjenja vojne in še večjega pritiska na nevtralnost države, katerih položaj bo postal skoraj nevdržljiv. V teh razmerah je dobro, da narod v naši državi mirno in s pripravljenostjo duha motri dogodke in da so vsi notranji spori, kolikor so bili globlje značaja, likvidirani s sporazumom med Srbi in Hrati. Tako more naša država z močro in hitro politiko kitičiti svoje zunanje interese in se z združenimi močmi celokupnega našega naroda braniti, ako bi jo kdo napadel.

»Zaljubljena beštija« (Brodolom)

velika senziacija senzi je — v kino Matiel. Znano je vsem čitateljem, da se res veliki umetniki le redkokdaj vidijo na platnu, tako da njihov sloves ne ugasne kmalu. Tako je tudi s prvim karakternim igralcem Amerike slavnim Charles Laughtonom. Po dolgem času prevzel je vlogo pri filmu in ga danes vidimo v najetrahovitejšem pustolovskem filmu »Zaljubljena beštija« (Brodolom). Kakor hitro prevzamemo igro v filmu on, je vsaka kritika in pohvala nepotrebna. Z gotovostjo in prepričanjem gremo v kino, z zavestjo, da bomo videli res nekaj posebnega. To pot pa nam film prikazuje scene ki si jih nihče ne more zamisliti. Prepričevalno podan brodolom, razburjivi, strašni, krvavi dnevi na morju. Abnormalni gusar, kot aristokrat, kavalir, ubijalec, in zopet sentimentalni ljubimec. Samo Charles Laughton je v položaju odigrati to vlogo. Spomnite se njegovih filmov »Bedni«, »Upor na ladi Bounty«, »V znamenju križa« in »Henrik VIII« — in prepričali se boste, da je najslajnejša njegova vloga v filmu »Zaljubljena beštija«. Seveda opazujemo na to, da je film primeren za obiskovalce res dobrih krovov. — Premijera je danes v kino Matiel.

Zlohotne obtožbe

Ker Jugoslavija nikomur neče vzeti ničesar, niti noče z orožjem v roki nobenemu vsiliti kake ideologije — piše »Sokolski Glasnik« — ali ni potem dokaz največje zlohotnosti, ako skuša kdorkoli obtožiti Jugoslavijo, češ da želi vojno in da celo namenoma hujska na vojno? Ali ni še večja brezvestnost, ako prihajajo te obtožbe s strani domačih sinov pod absurdnim in spretno vrženim geslom: dol z vojno! kakor da bi v Jugoslaviji na vseh koncih hujskali na vojno in kakor da bi bila taka propaganda sploh potrebna pri nas? List poudarja, da mi ne želimo vojne, da pa se je tudi ne bojimo in to mora vedeti vsak.

Moralna mobilizacija

Organ naših izseljencev v Argentini »Naša sloga« piše v uvodniku:

Ali bi bil uspel ilirski pokret med Hrvatmi, ali bi bil mogel izvesti pravo duhovno in narodno revolucijo, če ne bi bile v tem velikem podvigu mobilizirane vse moralne sile naroda? Ali bi jugoslovanski izseljenci širom sveta mogli izvesti svojo veliko organizacijo, če ne bi bile za ta podvig organizirane vse moralne sile našega izseljenstva? Kako stoji danes stvar, to je v glavnem nam vsem znano. Čeprav še ni odprte nevarnosti za nas, vendar ta nevarnost ni nikoli izključena. Položaj naše države na Balkanu in njeni odnosi z Podunavjem in Srednjo Evropo so takli, da nalagajo odgovornim državnikom naše domovine ogromno napor, opreznost in veliko odgovornost. Nikoli ne smemo pozabiti, da živimo na enem najglavnejših potov, po katerem so skozi zgodovinskih dva tisoč let korakali številni zavojevalci. Vsi mednarodni zakoni, vse pogodbe, vsa prijaznost močnejših od nas, vse to lahko izgine pred enim samim interesom. In če bi tudi vsega tega ne bilo, se mora postaviti vprašanje: kaj bo potem, ko se ta vojna konča, četudi brez naše udeležbe?

SOKOL

Sokolsko društvo Ljubljana III. bo priredilo jutri 18. t. m. ob 20. v veliki dvorani na Taboru telovadno akademijo z naslednjim sporedom: 1. uvodna točka, 2. ženska deca: Venček na glavi se... 3. ženski naraščaj: Grad, 4. moška deca: Jagnje moje, 5. moški naraščaj: Preskok čez konja, 6. ženski naraščaj: Osmerica, 7. ženska deca: vaje z vetrnicami, 8. moška deca: Oj, levi sivi Sokole! 9. članice: Palčkova melodija, 10. člani: Petrica, 11. moški naraščaj: Osmerica, 12. m. n.: raznoterosti, 13. člani: Petrica, 14. n.: ključna slika. Vstopnina sedeči 15 din do 6 din, stoječa 4 din. Ker bo t. a. akademija uvod v proslavo naše desetletnice, priporočamo sokolski Ljubljani obilen obisk. — Zdravo! Uprava.

Iz Ptuja

— Zaradi odpoklica vođe podruž. Slov. Naroda na orožne vaje se začasno vrši vse poslovanje na Vrazovem trgu 2-1. (Sagadinova hiša).

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Samo za res dobre živce

CHARLES LAUGHTON

Prvi karakterni igralec Amerike
nepozaben iz filmov »V znamenju
krize« — »Henrik VIII« in »Upor na brodu Bounty« — v največji senzaciji sežije

PREMIERA! Ob 16., 19. in 21. uri.
KINO MATICA, tel. 21-24

»ZALJUBLJENA BEŠTIJA« (BRODOLOM)

Velefilm — močnejši od vseh Frankensteinovih filmov. Prikaže burne, krvave dni
na morju, čudna ljubavna čustva abnormalnega človeka, aristokrata, kavalirja in
ubijalca.

Priljubljeni bodite na najtrahovitejše scene.

Lepota hrvatske besede

Izredno močni vtiski hrvatsko slovenske kulturne manifestacije — Katera dela hrvatskih književnikov so Mariborčane najbolj navdušila

Maribor, 16. maja. Nepozabne bodo ure, ko smo v gledališču z zbrano poglednostjo prisluhnili lepoti hrvatske besede, ki so nam jo označali hrvatski književniki, pisatelji in pesniki. Prvi je nastopil naš Tin Ujević. Njegov anekdotični govor o njem po Jugoslaviji. Toda popularni Tin Ujević ne bi bil to, kar je, ako ne bi bil pozabljen doma zbirke pesmi, iz katere je hotel čitati Mariborčanom svoje izbrane pesmi. Tako je naš znameniti Ujević poskrbel za to, da so Mariborčani leteli tik pred nastopom na vse strani po Mariboru, da so našli pesnikovo zbirko »Ojajeno zvon«, iz katere je potem čital pesmi »Svetkovina ruža«, »Majdan«, »Produžen cvijet« in »Tražnja na milokazu«. Tin Ujević morebiti ne impozi na način podajanja in s svojim glasom. Zagradi pa te globina njegovih misli, frapantnost njegovih domislekov.

Potem je nastopil Dragotin Tadijanović, Poleg Vladimirja Nazora je našel menda najbolj posrečen način recitiranja. Vsaka misel najde primerne podkrepitev v njegovi dikciji in govornici. Kulturni Maribor poslušal in hiti za mislimi, ki jih niza Tadijanović v črticah »Moja baka« in »Dan« iz njegove znane zbirke »Dani djetinstva«. Potem čita črtico »Sanjarija budnega srca«, iz zbirke »Sunce srca«, nato »Lutanje« ter »Zapali svetilnicu« iz zbirke »Pepo srca«. Potem je še dodal »Mjesecinu« »Povratke« in »Večer nad gradom iz Firrencia«.

Tudi Ivo Kozarčanin je vzbudil zanimanje s svojimi pesmimi »Kuča u planini«, »Tužno djetinstvo«, »Pred kišu«, iz zbirke »Mrtve oči« pa pesmi »Cesta« ter »Očeva uspančica«.

V svet, ki smo ga doživljali in ki ga še doživljamo, je segel dr. Ilija Jakovljević s svojim romanom »Na raskršću«, iz katere-

ga jebral značilen odlomek reporterjevega intervjuja z ministrom. Njegova lirčna pesem »Matia« je tudi sodobno uglasena. Občinstvo ji je navdušeno vzklikalo.

Naš stari in dobri znanec Vladimir Nazor nam je najprej v krasni čakavični prečital žalno pesem trpečega galeota, nato pa je recitiral svoj sijajen prevod Gregorčičeve »Soči« in Zupaničevega »Cicibana«. Vsem je govoril iz srca, ko je ob zaključku dejal, da bi hoteli biti vsi, eni in drugi, za zmerom takšni, da nam nikdo ne bi mogel več očitati, da smo nekaki »Cicifujci«.

Ivan Goran-Kovačič je čital konec svoje novele »Vlak-harmonika« iz knjige »Dani gnjeva«. Pozorno smo prisluhnili jeziku, ki ga izraža njegova kajkavska lirika »Ognji i rožice«, »Kiše, sonce i stari mlinar«, »Vesela crkva« in »Beli most«. Potem je nastopil Olinko Delorko in čital svoje pesmi »Kiša«, »Zaboravljeno svetlo«, »Dažda« »Njoi«, »Slavuj«, »Ujeha« in »Moru«.

Bosanska pokrajina z vsemi svojimi socialnimi posebnostmi je zaživela pred nami, ko je čital Novak Simić svoje »Trgovce sa šilovim« iz novele »Bosna spava«, nadalje odlomek iz romana »Voćnjak«. Značilni sta tudi njegova »Pjesma mjesecu« s sodobno aktualno vsebino ter »Cinike«.

Kot zadnji je recitiral Dobriša Cesarić. Njegovo lirčno in socialno občutje se prelija v pesmih »Srce«, »Mrtvačnica najbednijih«, »Kad budem tiava«, »Povratke«, »Slap«, »Voška pošlje kiše« »Obлак« ter »Makako uzdiglo se srce«.

Hrvatska beseda je razodela tudi v Mariboru ves svoj blek, lepoto in melodioznost. Doživela je zmogljivost in zbudila v vrstah kulturnega Maribora še globlje zanimanje za hrvatski jezik in hrvatsko kulturo. — V.

Likovna umetnost v Mariboru

Naknadne ugotovitve ob likovni razstavi »Kobansko«

Maribor, 16. maja. V okviru I. Kobanskega tedna je kakor znano razstavljal svoja dela akademski slikar Lojze Šušmelj v beli dvorani Sokolskega doma. Po pomoti ni bilo še objavljeno poročilo o tej razstavi, ki ga prinašamo naknadno.

Lojze Šušmelj je razstavil risbe, akvarele, olja in grafike. Povsod prevladujejo motivi, ki so neposredno vzeti iz življenja te zemlje. Šušmelj se je prvič predstavil naši občini javnosti s kolektivno razstavo. V oljih se kaže realisti, ki teži k resničnostim in neposrednostim. Tukaj ni barvne pestrosti in tonske razgibanosti. Odmev težke zemlje se zrcali v rjavih glinastih karvah. Okorne oblike težaka so spojene z delom in zemljo, kakor bi znal se iz nje. Umetnik ni esteti in ne pripovednik. Hote se poslužuje teh barv, da nam predloži vso resničnost in revščino teh okornih ljudi, ki so vendar resnični ljudje s poštenjem in idealizmom. V širokih barvnih plokvah se zbrusujejo odenki. Moč zemlje in osebno občutje sta podani

premišljeno ter zavestno. Sveti Jernej nad Muto in Ojstrica sta dobri deli.

V akvarelu je Šušmelj subtilnejši, barvno bolj razgiban. Njegovo nastojanje najde v tem načinu upodabljanja večjo tonso in barvno skladnost. Tu je mehkejši, njegova čustvenost prehaja v vedrost. Prav dobra dela so bila Sv. Duh, Kapla, motiv z Ojstrice, iz Šturmove grape in Dravograd.

Risbe niso na isti višini, če vzamemo njegovo najboljšo risbo »Zenska«. Vendar pa so zanj značilne po svoji enostavnosti in neposrednosti.

V kobanskih motivih je močnejši. Prevladujejo pripovedni motivi. V njih doživlja umetnik religioznost, občuje in tradicije svojega delovnega ljudstva. V njih se je morda najbolj približal svojim ljudem ter svojem rojstnemu kraju kakor Hegedušič v Podravskih motivih. Konceptija je dobra. Če se izpolni še v kompoziciji, mu bosta razvor in elementarna tvorna sila pokazala pot do še lepših uspehov. — Prof. Lojze Bizjak.

Pomanjkanje živine v obmejnih srezih

Izpraznjeni živinski hlevi — Pomanjkanje čistokrvnih plemenskih bikov

Maribor, 16. maja. Katastrofalna lanska letina na vseh kmetijskih kulturah, zlasti na travnikih, izredno huda zima, ugodna konjunktura živinskih cen, naraščajoča draginja za vse kmetijske potrebščine so naše živinske hleve do malega izpraznili. Nedvomno so povzročile ta pojav tudi še druge okoliščine, katerih pa žal ne moremo podrobneje razpravljati. Živina, kolikor je še ostala, je zaradi skromnega krmiljenja preko zime oslabela. Naša živinoreja je utrpela močan udarec, ki mu zlahka ne bo mogla odoleti.

Živinoreja je bila glavna in najrentabilnejša panoga našega obmejnega kmetijstva. Spričo ugotovljenih okoliščin je

seveda zelo upadla tudi mlečnost naših krav. Posledica je bila podražitev mleka. Morebiti bo mogoče s sedaj razpoložljivo zeleno travo še kaj popraviti. Ni pa mogoče spregledati najobsežnejšega nedostatka: pomanjkanja dobrih, čistokrvnih plemenskih bikov. To vprašanje je tvorilo že v normalnih prilikah jedno naše živinoreje. Biko plemenjake je po večini pobral izvoz, ki mu primanjkuje smotnosti. Res se vršijo sejni za plemenske blike, toda to še ne zadostja. Nujno potrebno bi bilo, da se odredi popis vseh razpoložljivih plemenskih bikov. S prispevki banovine naj bi se biki kupili in porazdelili v vseh naših obmejnih občinah. To terja interes naše obmejne živinoreje.

Letošnje spomladanske konjske dirke na Cvenu pri Ljutomeru

Ljutomer, 16. maja.

Kljub nestalnemu vremenu so bile o Binkošti na evenskem dirkališču letošnje spomladanske konjske dirke, ki so bile zelo dobro obiskane, saj so prihiteli gostje iz Čakovca, Maribora, Ljubljane, Murske Sobote in drugih oddaljenih krajev. Tekmami sta prisostvovala tudi zastopnik bana sreski načelnik g. Otmar Skale in ravnatelj žrebčarne v Ponovičah g. Hvastja. Ljutomerska godba na pihala je skrbela v odmorih za dobro razpoloženje.

Rezultati, ki so jih naši konji dosegli na tej dirki, so prav lepi. Zlasti še, če upoštevamo, da je bila proga zelo mokra od stalnega deževja. Najboljši čas dneva je dosegla Salta, last g. Sumake, v 1.32 in pol minute.

I. dirka dravske banovine: 1. Lidija, lastnik Vaupotič Jakob iz Lukavec 2.34; 2. Salta, lastnik Sumak Mirko, Ljutomer 2.41; 3. Legro, lastnik Novak Alojz, Banovci 2.44; 4. Nelson Viktor, lastnik Slavič Alojz, Banovci 2.45; 5. Toška, lastnik Slavič Joško, Bunčani 2.47; 1.40.

II. dirka Sreskega kmetijskega odbora v Ljutomeru: 1. Splendit, lastnik Sumak Mirko, Ljutomer 3.18; 1.37 2. Pačin, lastnik Slavič Joško, Bunčani 3.25; 1.48, 3. Slav-

ček, lastnik Jureš Franc, Bunčani 3.33; 1.595, 4. Palestra, lastnik Herić Franc, Boreci 3.41; 1.55, 5. Darija, lastnik Raih Mirko, Ljutomer 4.23, 6. Egro, lastnik Skuhala Franc, Križevci 4.41.

III. dirka dravske banovine drugi heat: 1. Salta, lastnik Sumak, Ljutomer 2.39; 1.325, 2. Lidija, lastnik Vaupotič Jakob, Lukavci 2.39; 1.38, 3. Legro, lastnik Novak Alojz, Banovci 2.42; 1.42, 4. Nelson Viktor, lastnik Slavič Alojz, Banovci 2.45; 1.372, 5. Toška, lastnik Slavič Joško, Bunčani 2.49; 1.425.

IV. dirka Beograd: 1. Splendit, lastnik Sumak, Ljutomer 3.40; 1.357, 2. Pačin, lastnik Slavič Joško, Bunčani 3.51; 1.46, 3. Prima, lastnik Spindler Alojz, Bunčani 3.57; 1.49, 4. Zemun, lastnik Salamon Joško, Lukavci 3.58; 1.482, 5. Slavček, lastnik Jureš Franc, Bunčani 4.02; 1.515, 6. Palestra, lastnik Herić Franc, Boreci 4.07; 1.535.

V. dirka dravske banovine: 1. Salta 2.40; 1.332, 2. Lidija 2.43; 1.43, 3. Legro 2.41; 1.40, 4. Nelson Viktor 2.42; 1.355.

VI. dirka kneza Mihajla — galopna dirka za vse jugoslov. konje: 1. Kadet 2.17; 1.277, 2. Pubi 3.05, 3. Mira, 4. Firlica 2.16; 1.25.

VII. spominska dirka Joška Rajha — dvojezna dirka: 1. Toška-Lidija, lastnik

BOBBY BREEN

deček s zlatim glasom, popularen in znan pod priimkom »mali 6-letni Caruso« v prekrasnem glasbenem filmu, polnem čarobnega petja in najlepših melodij skladatelja arij iz »Snežulčice«

Film, ki ga bo z užitkom gledalo staro in mlado!
PREMIERA DANES ob 16., 19. in 21. uri.
KINO SLOGA, tel. 27-30.

Slavič Joško in Vaupotič Jakob 4.53; 1.565, 2. Slavček-Vinko, lastnik Jureš 5.04; 2.126, 3. Palestra-Prima, lastnika Herić in Spindler 5.10, 4. Firlica-Negro, lastnika Zitek F. in Novak A. 5.20.

Skupne nagrade dirk so znašale 7000 din

Mariborske in okoliške novice

— III. umetniški teden. Drevi bo v dvorani na Aleksandrovi cesti šesti večer mariborskega tria Klasinc-Poljanec-Bajde. Jutri v soboto bo v gledališču krstna predstava Golouhove »Chrysalide«. Za krstno predstavbo je v vrstah kulturnega Maribora živahno zanimanje. V nedeljo ob 10. dopoldne pa bo pri Orlu redni občni zbor Umetniškega kluba v Mariboru.

— Ljudska univerza. Drevi bo predaval znani biolog dr. Boris Zarnik, univ. prof. iz Zagreba, o temi »Kaj podeduje otrok od očeta in kaj od matere«. Predavanje bodo popeljale skulptorne slike.

— Mariborsko gledališče gostuje v Selnici. V nedeljo 19. t. m. bo gostovalo ob 3. popoldne mariborsko gledališče v naši obmejni Selnici z dramo »Via mala«. Misel gostovanja je treba iz narodno kulturnega vidika najtopleje pozdraviti.

— Pomoč revni deci. Nabiralna akcija lepo uspeva. Ker pa še marsikdo ni imel svojega pripravljene, najvjudnejše prosimo vse, naj pripravijo darila, da se nam bo s tem delo nekoliko olajšalo. Žensko društvo.

— Tamburaški odsek podružnice Narodno strokovne zveze v Mariboru je zopet začel z rednimi vajami tamburaškega zbora. Zato vabi v starosti od 16 let naprej vse člane in simpatizerje našega gibanja in ki imajo veselje do te glasbe, da se zglasijo v Strokovnem tajništvu v Mariboru, Sodna ulica 9-III. deono, ki uraduje dnevno med 16. in 19. uro.

— Železniški upokojenci, ki so plačali denar za personalni prejem, naj ta denar dvignejo od danes naprej pri postajnih blagajnah v Mariboru. Izplačevanje bo vsak dan od 8. do 12.

— Sezname. Po mestu že dolgo časa krožijo sezname članov neke zveze, ki so pa že na prvi pogled nepopolni. Splošno prepričanje vlada, da so znani izdajatelji namenoma izpustili iz tega seznama gotove družabno uglednejše in gospodarsko močnejše osebe, ki niso samo člani te zveze, ampak tudi organizacije, ki je ta sezname izdala. Tako početje se nam zdi skrajno nemoralno in izgubila na ta način svoj namen in efekt. Ljudje so zaradi takšnega strankarstva upravičeno zgražajo. Sezname nosi sicer označbo »I« in hoče na ta način nekako opravičiti svojo nepopolnost, češ saj drugi pridejo na vrsto v prihodnjem seznamu »II«. Toda tega seznama od nikoder ni, čeprav ni nikakega povišja za čakanje, ker imajo znani izdajatelji tudi za tiskanje seznama »II« predvsem dovolj denarnih sredstev na razpolago, pa tudi časa. Če ne prej, ob volitvah v mestno občino se bo vsa zadeva do konca razjasnila. (Delavska Politika).

— Odprta noč in dan so groba vrata. V Trubarjevi ulici 9 je umrla v člove po višjem kazniškiški pazniku Katarina Baš, stara 94 let. V splošni bolnici je umrla vničar Ivan Gutmahr, star 65 let, istočasno tovarniški delavec Anton Tahman, star 43 let. V poročništvu je preminila profesorjeva soproga in mestna uradnica Malka Kos, stara 42 let. Skupno z njo je umrla tudi novorojena hčerka Marjica. V Bavarski 7 je umrla komisarjeva žena Ljudmila Kolar, stara 76 let. Žalujemo naše globoko sožalje.

— Mrtvo so našli v kuhinji v Kamniški ulici 14 49letno služkinjo Heleno Letonja. Šlo je šla spat in je prislonila metlo ob plinški cev, po usodnem naključju pa se je metla premaknila in odprla pipo. Vso noč je uhaljal plin in nesrečnik omamili ter zastrupil.

— Posestna sprememba. Vdova po primariju dr. Robiču je prodala vilo in posetje na Pohorju ženi inž. Friedlauer za 425.000 din. Kakor doznamo, prometna komisija doslej se ni odobrila, da bi lepo posetje pokojnega dr. Robiča prešlo v tuje roke.

— Življenja se je naveličal 54letni delavec Maks Lukes, ki je bil uslužben v delavnicah državnih železnice in ki je stanoval v Dobravi 77. Včeraj jutraj je odšel kakor vsak dan od doma na delo. Spotoma pa je odšel v stražniški gozd, kjer se je obesil. Našel ga je neki fant. Bil je mrtav. Kaj je gnalo pokojnega Maks Lukasa v tako žalostno smrt, ni točno znano.

— Šahovske novice. Kakor smo že poročali, se je vrnila v Celju druga semifinalna tekma za prvenstvo Slovenske šahovske zveze med šahovskim klubom »Vidmar« iz Maribora in Celjskim šahovskim klubom. Tekma se je končala v razmerju 4:3 za »Vidmarja«. Ostala pa je prekinjena na partiji med Fajsom (C) in Nosanom (M), ki je bila poslana Slovenski šahovski zvezi v svrhu ocene, ki pa je bila ocenjena

RIBIČEVA PESEM

DRAMA MLADEGA ZAKONKEGA PARA, LJUBAVNI ROMAN DVOJICE MLADIH LJUDI, KI JE POD UDARCI VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA PRISLA DO SPOZNANJA, DA SPADATA DRUG K DRUGEMU!

Zaljubljena na prvi pogled

PREMIERA!
Film vedre, tople vsebine, nežnih in presvetljivih prizorov...
Carole Lombard in James Stewart
KINO UNION,
tel. 22-21
DANES ob 16., 19. in 21. uri

in so bile razdeljene po gornjih rezultatih med mupoljske konjereje, dočim drugih konkurentov iz Maribora in drugod tokrat ni bilo, čeprav so nam bili vedno dobrodošli. — ko.

gledališki oder prav svojevrstna igra že sama po sebi zahteva tudi originalno inscenacijo, ki jo je poleg novih kostumov gledališka uprava nabavila.

Iz Ljutomera

— Sokolski kino. Zvočni kino Sokolski dom bo predvajal jutri 18. maja ob pol 21. in v nedeljo 19. maja ob 16. in pol 21. vefilm »Suez«. Dodatek Foxov zvočni tednik.

— Gasilska tombola bo za Sokolskim domom 9. junija.

— Drevo jo je poskovalo. Antonijo Bunderl, delavko iz Krapja, je udarilo večjeje podiračnega se drevesa tako po glavi, da je morala oditi v bolnico.

— Patrona ga je usmrtila. Belšak Vinko, učenec 4. razreda od Male Nedelje, je našel patrono in jo začel piliti. Pri tem mu je patrona počila in ga ranila. Ranjenega dečka so po nasvetu dr. Porekaria odpeljali v ormoško bolnico, kjer je prejel operacijo, a je naslednjega dne zaradi slabosti srca izdihnil. Njegovega pogreba pri Mali Nedelji se je udeležilo mnogo součencev in Sokolčev, ker je bil pokojni Belšak tudi sokolski telovadev. Žalujemo naše sožalje!

— Dež na dež. Se vedno dežuje. Delo na polju ne more napredovati. Se najnujnejša dela niso opravljena, ni še posajen krompir niti koruza. Kdaj se bo to sadilo je odvisno še vedno od vremena. Ljudje so že zelo nejevoljni, ker jim počivajo vsa dela, pozneje pa se bo vse nakupilo. Razen tega je čas za sajenje krompirja že precej pozno. Tudi rast po vrtovih se je skoraj ustavila, ker ni toplote niti sorca.

Odredbe proti špekulantom

Beograd, 16. maja. AA. Ministrski svet je predpisal sledečo uredbo o pošiljanju brezvestnih špekulantov na prisilno bivanje in prisilno delo:

Cl. I. Splošne upravne prvostopne oblasti lahko pošljejo na prisilno bivanje v drug kraj proizvajalce, posrednike in prodajalce: 1. take, ki dvigajo cene živilom in ostalemu blagu čez meje, katere dovoljujejo odredbe uredbe o pobljanju draginje in brezvestne špekulacije ter uredbe o nadzorstvu nad cenami; 2. take, ki kupijo živila in drugo blago z namenom, da bi živila ali blago umaknili iz prometa in s tem dvignili njihovo ceno. Prisilno bivanje ne more trajati dalje kakor 6 mesecev, v ponovnem primeru pa ne več kot eno leto.

Cl. II. Splošne upravne prvostopne oblasti morejo osebe, ki so bile že enkrat pravomočno obsodene zaradi kakšnega dejanja po Cl. I. te uredbe, v ponovnem primeru poslati poleg prisilnega bivanja tudi na prisilno delo. Te osebe bodo opravljale prisilno delo pri javnih delih, kamor jih bo poslala oblast, ki je odlok o tem tudi izdala.

Cl. III. Pošiljatev na prisilno bivanje, oziroma na prisilno delo se odreja z odlokom oblasti, ki izdajo ukrep na podlagi izvedene preiskave. Prvostopna upravna oblast krajev, kamor bodo te osebe poslane, bodo dolžile stanovanje, ki bo pod nadzorstvom oblasti. Sklep o pošiljanju se mora takoj dostaviti sreskemu sodišču, ki je pristojno za kazenski postopek proti osebi, ki je poslana na prisilno bivanje. Ta odlok se smatra kot kazenska prijava.

Cl. IV. Proti odločbi prvostopne oblasti po Cl. I. in II. te uredbe je dovoljena pritožba na drugostopno upravno oblast v roku 8 dni od dne sporočila. Pritožbe se izročijo oblasti, ki je izdala ukrep pisмено ali pa z izjavo na zapisnik. Ta oblast bo vlogo takoj, ne da bi čakala na potek roka poslala drugostopni oblasti. Postopek je nujen. Notranje ministristvo more po pravici nadzornika uneti odlok o pošiljanju na prisilno bivanje, oziroma na prisilno delo.

Cl. V. Sresko sodišče, ki je pristojno za kazenski postopek proti osebi, poslani na prisilno bivanje, bo izreklo najkasneje v roku 14 dni od predloženja prijave razsodbo o kazenskem dejanju, zaradi katerega je bila ukazana pošiljatev na prisilno bivanje, oziroma na prisilno delo, in prisilno delo, je sodišče dolžno takoj dostaviti uverjen prepis razsodbe upravne oblasti, ki je ta ukrep izdala. Upravna oblast bo v tem primeru takoj ukinita svoj sklep o pošiljanju na prisilno bivanje, oziroma prisilno delo.

Nevtralnost v tisku

Beograd, 16. maja. AA. Ministrski svet je predpisal glede zavarovanja nevtralnosti v tisku. Uredba določa:

Cl. I. Prepovedano je v časopisju in v drugih tiskanih spisih, plakatih ali poro-

čilih: 1. Poudarjanje stališča v korist ene od vojujočih se strank; 2. povzročanje nezadovoljstva ali mrtnje proti eni izmed vojujočih se strank; 3. hujskanje k dejanjem, sovraštvo za katero od vojujočih se strank; 4. žaljenje ali pa omalovaževanje vojske katerekoli tuje države; 5. objavljanje izmišljenih ali neresničnih poročil, ki bi mogla skaliiti odnose med katero zunanjo in našo državo.

Cl. II. Prepovedane so izjave, sporočila ali druga dejanja, ki so označena v prvem členu, tudi v obliki predavanj, govorov, slik, risb, karikatov, fotografij ter filmskih in zvočnih posnetkov, ki so namenjeni za javnost.

Cl. III. Kdor se pregreši proti predpisom Cl. I. in II. te uredbe, bo kaznovan z zaporom do dveh let ali globo do 100.000 din.

Cl. IV. Kdor bi razširjal ali prodajal časopise ali tiskane spise iz Cl. I. uredbe, bo kaznovan z zaporom do 6 mesecev ali globo do 10.000 din.

Cl. V. Čim bo izdal ukaz o prepovedi ali pa bo na kak drug način izvedel za kazensko dejanje iz Cl. I. te uredbe, bo državni tožilec podal v 24 urah predlog preiskovalnemu sodniku za izvedbo potrebne preiskave. Preiskovalni sodnik je dolžan v osmih dneh izvesti preiskavo po predpisih zakona o sodnem kazenskem postopku ter mora spise o izvedeni preiskavi takoj dostaviti državnemu tožilcu. Državni tožilec bo v 24 urah po prejemu spisa sestavil obtožnico proti odgovornim osebam. Proti predloženi obtožnici obtožbeni ni majo pravice ugovarjati. Sodišče bo na podlagi predložene obtožnice odredilo razpravo na kratkem roku, ki ne more biti daljši kot 15 dni, računajoč od prejema obtožnice. Razpravo vodi sodnik poedinec okrožnega sodišča.

Cl. VI. V kolikor s to uredbo ni drugače odredeno, veljajo za predmete iz te uredbe predpisi tiskovnega zakona.

Cl. VII. Ta uredba dobi obvezno moč z dnem, ko bo objavljena v »Službenih novinah«.

Gospodarska obramba

Beograd, 16. maja. Ministrski svet je predpisal uredbo o državnem obrambnem gospodarstvu, ki se ustanovi pri predsedstvu vlade. Odbor bo izdal sklepe in navodila, po katerih bodo ministristva in hrvatska banska oblast zaradi zaščite civilnih in vojaških potreb državne obrambe izdajali ukrepe, ki se tičejo produkcije, prometa, potrebnih, zunanje trgovine, cen, razdelitve dobrin itd. Člane odbora imenujeta predsednik in podpredsednik vlade iz vrst gospodarskih strokovnjakov. Odbor predlaga predsedniku ali podpredsedniku vlade.

PROPAGANDNE RAZGLEDNICE ZLETA MARIBORSKE SOKOLSKO ZUPE

se dobijo v trgovini »Olimpiya«, Tyrševa ulica, v Avtomatskem buffetu, Slovenska ulica, pri Tiskovni zadrugi, Aleksandrova cesta in v Kolodvorski prodajalni časopisov na Kolodvoru.

Ali imajo ljudje šesti čut?

Zanimive ugotovitve vzgojiteljev slepih in gluheh

V Ameriki je bil nedavno velik kongres učenjakov ki se udeležujejo v zavodih za slepe in gluhe. Na kongresu so obravnavali vprašanje, ali ima človek šesti čut? Pri tej priliki ni šlo za okultistična raziskovanja, temveč za pojasnilo onih skrivnostnih sil dojemanja, s katerimi so nadarjeni slepi in gluhi. Te doslej še ne razkrinkane sposobnosti slepih in gluhih nadomeščajo kakor se zdi pomanjkljivosti drugih čutov. Splošno je znano, da imajo slepi ljudje posebno oster sluh. V tem pogledu gre za tako zvano kompenzacijsko, to se pravi za nadomestitev izgubljenega čuta z drugim čutilom, ki ga lahko imenujemo šesti čut.

Na kongresu je bilo podanih nekaj zelo zanimivih referatov. Dr. Robert H. C. ravnaval ameriškega zavoda za gluhe, me, je pripovedoval iz svoje prakse.

Pri svojih poizkusih s slepimi se poslužuje naslednje metode: Posadim slepca s hrbtom proti oknu in sedem naravnost nasproti njemu. Vzajemno palico, ki je na koncu razcepljena in v razcep denem papir. Potem počasi krožim s palico in z listkom okrog slepečeve glave v oddaljenosti okrog 7 cm, zdaj na desni, zdaj na levi, a povsem nepravilno. Vselej, ko premaknem palico, vprašam, kam sem premaknil listek. Slep človek že od rojstva se zmoti zelo redko. Zadnjič sem napravil ta poskus s 40 let starim slepim in pri 200 poizkusih se ni zmotil niti enkrat. Potem sem mu zamašil ušesa z bombažem, da bi slepec morda ne slišal premikanja lista ob njegovi glavi. Toda tudi potem se ni nobenkrat zmotil. Ta sposobnost se mi zdi pridobljena za dolgo vajo. Narava je tako odškodovala slepce za njihovo slepoto. Pod vplivom posebnega vezanja v raznih položih se takšne sposobnosti lahko razvijajo pri ljudeh, ki imajo normalno razvite vse pet čutov. Spominimo se n. pr. na to, kako dobro opiče mornar, daleč na izredno fin tip mlinarja, ki med prsti razpozna razne vrste moke, kakor pokuša valec vina razpozna vino na jeziku in končno na izredno dober sluh primitivnih bojevitih plemen. Nekaj podobnega sem odkril v neki banki pri uradnici, ki je dan za dnem štela bankovce. Bankovce je štela izredno hitro in med tem je od časa do časa vrgla iz šopa ponorejen bankovec, ne da bi se motila pri šteju. Vzeli smo v roke enega izmed odvtrjenih bankovcev in samemu bankirju se je zdel pristen. Uradnica se pa vendar ni zmotila, kakor se je pozneje izkazalo. V odlomku sekunde je ugotovila pod prsti, da je bankovec ponarejen.

Profesor Etwin G. Boring iz harvardske univerze je pa za referat naslednje: Domnevam v šestem čutu lastnost, ki nima nič opraviti z boleznijo ali kakršnimkoli patološkim pojavom. Šesti čut se lahko privzgoji, odnosno priuči. Povečane sposobnosti dojemanja dopolnjuje katerikoli čut. Slep človek ali gluhi človek vidi, odnosno sliši z nekimi drugimi nevidnimi čutili. Jaz sam sem gluhi, a počutim se na cesti povsem varnega kljub se tako živahnemu prometu. Hotel sem se zavarovati proti nesreči na cesti, a izkazalo se je, da me je zdravnik zavarovalnice uvrstil med najprimernejše objekte zavarovanja, in sicer na podlagi statistike zavarovalnice, ki povsem potrjuje naša eksperimentalna raziskovanja: gluhi se namreč bolj redko ponesreči na cestah, kakor ljudje z neokrnjenimi čutili. To pa ni noben čudež. Ti ljudje imajo samo posebne razvite sposobnosti dojemanja, njihov živčni sistem deluje boljše, to se pravi pomagajo si s šestim čutom.

S. C. Swift slepi knjižničar kanadskega zavoda za slepe je poročal: Nedavno sem čakal na vogalu ulice na tramvaj. Med tem sem se pogovarjal z znancom. Nenadno sem zaslišal ropot tramvaja in dejal sem znanecu, da prihaja moj voz. Začuden me je vprašal, kako morem to vedeti samo na podlagi sluha. Slutil je za tem okultno silo. Vendar je ta stvar povsem enostavna. Ko se bliža slepec tramvaju, slepec najprej zasliši drsenje armature po električnem dovodniku in šele potem ropot koles po tračnicah. Po tem ropotu lahko presodi oddaljenost bližajočega se voza. Vsak tip voza ima svoj poseben ropot in slepec lahko tudi razpozna ali pelje le en voz ali več vozov. V knjižnici sem se pogosto stikal s tovariši in trpljenju. Njihove sposobnosti orientacije so bile naravnost neverjetne. Nekateri so tako dobro razpoznavali človeka od človeka, četudi ga niso slišali, da so bile njihove lastnosti podobne jasnovidstvu. Prepričan sem se, da so imeli fizične sposobnosti, združene z drugimi neokrnjenimi čutili, neizrečeno rahločutnejše dojemanja, česar niso mogli z okrnjenimi čutili.

Dr. Eduard E. Allen, ravnatelj Berkensovega zavoda za slepce v Bostonu, je povedal: Nekoč smo potovali štirje z nočnim vlakom domov. Ko je slepec Belson zjutraj

izstopil na svoji postaji iz vlaka, je bilo zelo neugodno vreme s snežnim viharjem. Zapadlo je že 10 cm snega. Kljub temu se je Belson odpravil sam domov, okrog 15 km daleč od postaje. Pozneje mi je pripovedoval, da je prisel domov prav tako lahko kakor sicer ob lepem vremenu. Normalnega človeka bi takšno vreme zelo oviralo v njegovi orientaciji, med tem ko slepa ni prav nič. Razpoznaval je drevesa in druge predmete ob poti, kakor vedno. Trdil je, da tudi mrtvi predmeti oddajajo od sebe nekakšen fluid, ki ga telo lahko dojamemo. To je sposobnost šestega čuta, pravi naravni čut, ki je v normalnem bitju že okrnjen in ki se zbudi zopet v človeku le v primerih, ko ima okrnjen ta ali oni naravni čut. Tako dremleje v slehernem človeku skrita sposobnost dojemanja, ki se zbudi le po potrebi.

V afriški celini bi se bel človek kmalu izgubil, črne ali Arabec se pa prav lahko orientira, čeprav je pot še tako dolga. Angleški raziskovalci, ki so proučevali to posebno nadarjenost pripadnikov primitivnejših plemen, so zavezali Arabcem pri takem poskusu oči in poskušali so jih na vse mogoče načine zmotiti. Kljub temu so Arabci našli pravo smer orientacije.

Po vseh teh raziskovanjih in ugotovitvah je torej ugotovljeno, da šesti čut ni bolezenski pojav, temveč je posledica pravnaravnih sposobnosti neokrnjenega organizma.

Prvi letalski napad 1. 1911

Eno izmed najmlajših orožij moderne vojne so bombniki. V rabi so 29. let. Letala za bombardiranje so uporabljali prvič 27. oktobra 1911. Italijani v vojni za Tripolis. Bombardirali so turško vojaštvo.

29. septembra je Italija zahtevala od Turčije, naj bi ji prepustila Tripolis, kar je pa Turčija odklonila. Zato so 30. septembra začeli Italijani obstreljevati Tripolis z vojnimi ladjami. Tako se je začela vojna med Italijani in Turki. Ki je bila zelo krvava in so jo Turki izgubili. Kljub temu so bili Turki zelo žilavi in podpirali so jih Arabci, ki so dobri vojaki. Kdo ve, kako bi se ta vojna končala, če bi se Italijani takrat ne poslužili letal za bombardiranje.

Italijanska ekspedicijska armada je imela šest letal in sicer po dva tipa Bleriot, dva tipa Ettrich in dva Nieuport. 27. oktobra so startala ta letala pod poveljstvom poročnika Giulia Gavottija proti sovražnim položajem. Turki in Arabci so se letal silno prestrašili, ker so jih ob tej priliki prvič videli. Prava panika je pa nastala med njimi, ko so padle iz letal prve bombe. Italijani so sovražnike z lahkim premagali in izgubili niso niti 100 vojakov, med tem ko so imeli turške čete nad tisoč mrtvih.

Gavotti je bil tudi prvi letalec, ki je trozil iz letala letake. Ti letaki so bili pisani v arabskem jeziku in bili so namenjeni nomadskemu plemenu Tripolisa. Dosegli so velik uspeh in so tako pripomogli italijanski zmagi. Šest tednov po teh bojih so bila italijanska letala uničena. Začel je pihati silen vihar, ki je uničil letala v njihovih zasilnih shrambah. Od njih ni ostalo drugega kakor kup trsk. Toda za njimi niso posebnih žalov, kajti izpolnila so svojo nalogo: z njihovo pomočjo so Italijani zavzeli Tripolis.

Ali naj se postimo?

Reformatorji naše prehrane nam priporočajo post kot učinkovito zdravilo proti raznim boleznim. Takšna priporočila so bila vedno v modi med vojno in razumljivo je, da so v teh časih še posebno. Kljub vsemu je treba priznati, da ima post pogosto zelo dober vpliv na zdravje. Kratek post, ko opustimo le po nekaj jedi, je pogosto priporočljiv. Dolgi posti so pa nevarni in se neupravičeno lahko zelo maščuje ali celo vodi k smrti. Kdor se posti, bi se moral pod zdravniškim nadzorom, da bi se mu ne bilo treba bati za zdravje.

Post je koristen, če hočemo shujšati, in ga zdravniki priporočajo tudi proti vnetju debelega črevesa. Kdor pa hoče shujšati, se mu ni treba odpovedati posameznim vrstam jedi, dovolj je, da omeji število kalorij. Priporočljivo je seveda, da se izogibamo jedem, ki vsebujejo mnogo kalorij, ter izbiramo med zelenjavo, sadjem in podobnim živim, ki ima manj hranilnih snovi. Priporočljivo pa je uživati pri takšnih jedeh malo masla ali jajčni rumenjak, da izpodbudimo delovanje žolčnika. Pri popolnem postu žolčnik poplavlja ohromi, to se pravi, da žolč ne deluje več čistilno in zaradi tega lahko nastopi zastupljanje v čreveh.

Dr. Eduard E. Allen, ravnatelj Berkensovega zavoda za slepce v Bostonu, je povedal: Nekoč smo potovali štirje z nočnim vlakom domov. Ko je slepec Belson zjutraj

Naklada italijanskih listov

Po najnovejših podatkih ima izmed italijanskih dnevnikov največjo naklado »Corriere della Sera«. V Italiji izhaja 82 političnih dnevnikov, 690 revij, 160 političnih listov, ki izhajajo po nekajkrat na teden in 3900 nepolitičnih listov in publikacij.

Največjo naklado imajo naslednji listi, razširjeni po vsej Italiji in precej znani tudi v inozemstvu: »Corriere della Sera« 900.000 izvodov, »Stampa« 400.000, »Gazzetta del Popolo« 380.000, »Giornale d'Italia« 350.000, in »Popolo d'Italia« 300.000. Izmed dnevnikov, ki imajo bolj krajevni in provincialni značaj, je na prvem mestu »Messaggero« v Rimu z naklado 250.000 izvodov. Sledi mu »Gazzettino« v Benetkah, dalje »La Nazione« v Firenci, ki imata po 180.000 izvodov naklade. »Tribuna« v Rimu, »Regime Fascista« v Cremoni, »Resto del Carlino« v Bologni in »Mattino« v Neaplju imajo po 150.000 izvodov naklade, a »Roma« v Neaplju 100.000. Celotna naklada vseh dnevnikov znaša na dan 4.27 milijona izvodov.

Največjo naklado med tedniki in ilustriranimi listi imajo »Domenica del Corriere« 1.800.000, »Tribuna Illustrata« 600.000, »Illustrazione del Popolo« 400.000, »Travaso delle Idee« 300.000 in »Mattino Illustrato« 250.000.

Zakaj je bila letošnja zima tako ostra?

Letošnja zima je bila še skoraj bolj ostra kakor v letih 1928-29. Vsem nam je še v neprijetnem spominu. Temperatura je bila del časa pod normalno, mraz je napravil veliko škodo, ne le v kmetijstvu in vrtnarstvu, temveč tudi v mestih, kjer je zmrzovala voda v vodovodih in so bile poškodovane številne instalacije. Zima pa ni bila ostra le pri nas, temveč po vsej Evropi in hud mraz je bil celo na Siciliji, kjer nikdar ne zmrzuje.

Na vprašanje, zakaj je bila ta zima tako ostra, odgovarjajo nekateri, da je to treba pripisovati preusmeritvam Zališkega toka. Ta topli morski tok, kakor znano, ogreva otočja in obale severozahodne Evrope in zato ima velik del Evrope primerno milo zimo. Nekateri mislijo, da so hude zime pri nas tedaj, kadar se Zališki tok preusmeri tako, da se oddalji od Evrope, ali tedaj, ko se ohladi. Toda vremenslovna raziskovanja tega ne potrjujejo. Tako n. pr. v pretekli zimi voda Zališkega toka ni bila nič hladnejša kakor sicer. Najsevernejši kraji, do kamor sega vpliv Zališkega toka, to se pravi Spitzbergi in

Island, niso imeli nič hujše zime, kakor sicer. To jasno potrjuje, da Zališki tok nima nič skupnega z ostrimi zimami v Evropi. Vzrok dolgega in ostrega mraza je treba iskati po trditvi učenjaka Walterja Mammerta v Sibiriji. Po meteoroloških podatkih, ki so zdaj vsi zbrani o letošnji zimi, so se valovi mraza širili v srednjem in južnem Evropo iz notranjosti Rusije, tj. pa iz Sibirije. V Sibiriji, to je približno tam, kjer izvirajo glavne sibirske reke, je bil v tej zimi visok zračni pritisk. Zaradi tega so mrzli zračni tokovi odtekali zelo dolgo skozi Rusijo v Evropo. Po meteorološki karti profesorja Baura so bile podobne atmosferske razmere in visok zračni tlak v Sibiriji tudi v zimi 1928-29, ko je prav tako dolgo trajal mraz. Če govorimo torej o hudem mrazu v sibirski zimi, je treba vzeti izraz »sibirski zima« doslovno.

Zanimivo je, da se ostre zime ponavljajo po 11 letih. Tako je bila huda zima leta 1918 in čez 11 let 1929, do letos je pa zopet preteklo od zadnje hude zime 11 let. V istem razdobju se pojavljajo na soncu večje pege. V odvisnosti s sončnimi pegami je tudi polarni sij, ki ga opazujemo navadno v Evropi tedaj, ko so sončne pege največje. Potemtakem bi tudi lahko sklepali, da so sončne pege v neki odvisnosti s hudimi zimami. Astronomi pa tega ne potrjujejo.

Iz Celja

Obvezen zbor celjskega sokolstva. V soboto 18. t. m. ob 6. zjutraj bo na dvorišču mestne osnovne šole poleg društvene telovadnice obvezen zbor vsega članstva in narasčaja Sokolskega društva Celje-mati-ce. Zbor bo ob vsakem vremenu. Bratje in sestre naj pridejo točno ob napovedani uri na zbirališče in prinesejo s seboj izpolnjen kupon poziva, ki so ga prejeli po polni. Oni, ki bi bili zaradi bolezni zadržani, naj izpolnjen kupon oddajo drugemu, da ga bo na zbirališču izročil društvemu činitelju. Ti bodo posebej popisani zaradi naknadnih ugotovitev. Če bi kdo zaradi spremembe stanovanja ali iz kakršnega koli vzroka res ne dobil poziva, ga ta okoliščina nikakor ne oprosta obveznega zbora. Udeležba je za vsakega člana, članico, narasčajnika in narasčajnico brez-pogojno obvezna.

Sokolski izlet iz Celja čez Laško v Hrastnik. Sokolsko društvo Celje-mati-ce bo v primeru lepega vremena priredilo v nedeljo 19. t. m. izlet za članstvo in narasčaj v Laško in od tam preko Sv. Jerdrt v Hrastnik. Odhod z vlakom iz Celja ob 6.40. povratek iz Hrastnika z večernim vlakom. Udeležence bo veselilo, če se jim bodo pridružili tudi bratje in sestre iz Laškega in iz onih društev, ki so v bližini krajev, koder bodo potovali.

— c Sentja Kobčani iz Ljubljane bodo vprizorili v nedeljo 19. t. m. ob 20. v mestnem gledališču v Celju Nušičevo veseligo »Uježe«. Ker je za to prvo gostovanje Sentjakobskoga gledališča v Celju veliko zanimanje, kupite vstopnice že v predprodaji in v knjigarni Gorčar. Oglejte si v celjskih izložbah razstavljene slike.

— c Frischaufer dom na Okrešlju je ob sobotah popoldne ter ob nedeljah in praznikih ves dan odprt. Kočbekov dom na Korošici pa je zaprt.

— c Prst mu je odrgala. Ko je 28letni posestnik sin Franc Strazar iz Grajske vasi pri Gomilskem v sredo popravljal verigo pri vozi, ga je veriga zgrabila za desno roko in mu odrgala del kazalca. Strazarja so oddali v celjsko bolnico.

Z Jesenic

— Novi »Monte Carlo«. Jeseniška mestna občina in Kranjska ind. družba sta na svoje stroške zgradili nad novim sprehajališčem na parobku gore Mirce novo, lično, v planinskem slogu zgrajeno hišico, ki bo služila upokojenim delavcem in nameščenim za družabno shajališče. Upokojeni so si doslej preganjali dolgčas v neki zasilni kolibi, ki so jo pred leti sami zgradili pod neko skalo v rebri nad osnovno šolo. Nova hišica, ki ima lepo verando, stoji nekoliko bolj sredi mesta v rebri nad Paarovim hotelom, odkoder je lep razgled po vsem revirju, daleč do deželi in v zgornjo savsko dolino. Občina in tovarna sta s tem činom pokazali veliko razumevanje za potrebe starih in zaslužnih mož, ki so pred več desetletji sodelovali pri polaganju temeljev velike železarske industrije.

Radioprogram

Sobota, 18. maja

7.00: Jutranji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Plošče. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Plošče. — 14.00: Poročila — 17.00: Otroška ura: Nastop otrok vodi gdč. Slavica Vencajzova. — 17.30: Drobil za drobil (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Za delopust igra radijski orkester. — 18.40: Samopomoč ob letalskih napadih (inž. Fr. Dolenc). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: 25-letnica Slovenske dijaške čete (Milan Vukajlija — Bgd.). — 19.40: Objave. — 20.00: Zunanje-politični pregled (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: »Ti prešmentani kebrli!« Pisan večer, ki ga izvajajo člani radijske igralske družine. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklci, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

Izvrstna MEDICA barva ustne in nca! Dobite jo v MEDARNI Ljubljana, Židovska ulica 6

HIŠA V ZAGREBU v centru mesta tik Zrinjeveca z 2 uličnima lokaloma, 14 stanovanj po 2 in 3 sobe, velik podrum, dvorišče, vhod za vozove, skladišča, napredaj. Cena din 2.500.000. — Vprašati pisarno Omtikus, Zagreb, Trg kralja Tomislava 19. 1330

RAZNO

PRED NAKUPOM OBUTVE si oglejte našo nedeljsko razstavo. Brajkovičev žilko, diplomirano čevljarstvo, Ljubljana, Igriška 3 (pri Drami). 1322

Oglašuj male oglase v Slovenski Narod ker so najcenejši!

KLIŠEJE

ENO VEČBARVNO JUGOGRAFIKA SVETRA NASIP 23

KOVAČIJO Z OBRTJO n stanovanje ob glavni cesti poleg kolodvora oddam v najem. Andrej Skubic, Lanišče 31 — p. škofljica. 1329

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

UCENKO za trgovino špec. moda in šport sprejem. Hrana in stanovanja. Ulicar Matko, Bled. 1319

BRIVSKI POMOCNIK dober delavec, po možnosti še mlad, dobi takoj mesto. Radić Avgust, brivec, Slov. Konjice. 1320

SLAŠČICARSKEGA POMOCNIKA samostojnega, mladega fanta za vsa dela sprejme takoj — slaščičarna v Wolfovi ulici — Ljubljana. 1332

USODA JE TERJALA SVOJO ŽRTEV — našega draga

ZDRAVIČA TONETA

mestnega uslužbenca v pokoju

Na zadnji poti ga sprejmemo v soboto 18. t. m. ob 1/3. uri popoldne iz mrtvaške veže splošne bolnišnice.

Ohranili mu bomo svetel spomin.

LJUBLJANA, dne 17. maja 1940.

ZDRAVIČEVA MAMA in njegovi prijatelji

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA

VEŠTILKE VSE VESTE TISKOVNE PREPROSTE IN NAJFINJEŠE

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda« Ljubljana, Knaflijeva ulica šte. 5

Daniel Lesueur

91

Krinka ljubezni

Roma

Zavoljo njega in zavoljo sebe je sprejela obdolžitev, v kateri je videla rešitev svojega dostojanstva. Sicer je bil pa pravkar nekdo potrkal na vrata.

Prišla je gospodinja.

Dovolila si je priti, da bi opozorila gospoda Gregoira, da ji dolguje najemnino že za več tednov. Gospodične Gaelove ne bo več mogla imeti na stanovanju, če...

— Jutri vam plačam zaostalo najemnino. Pustite nas pri miru! — je zakričal Gilbert ves bled od jeze, kajti videl je, kako porogljivo se je Bolivijec nasmehnil.

Bertrand je pa dejal še porogljivo:

— Uredim vse to. Tako ne sme ostati. Zda se pa urno obleci, dušica, v restavracijo pojdemo obedovat. Kakor je bila blesta, tako je zdaj vsa zardela.

— Oblečem naj se? Saj vendar nimam...

— Tudi to ti bo pristojalo, — jo je prekinil naglo princ, boječ se novih očitkov.

Dekle je šlo v svojo sobico, princ je pa dejal Escaldasu:

— Človek bi res mislil, da vas ni poznala.

— Saj me morda res ni, — je menil Bolivijec. — Ona je dorošela, jaz sem se pa postaral. Plešast in siv postajam, — je pripomnil in se prijel z roko za čelo, okrog katerega so se vili črni kodri; potem se je pa prijel še za črno brado, prepreženo s sivimi kociinami.

— Kako vam ugaja?

— Zelo srčkana je, nikakor pa ne ognjevit.

Ta otrok prav gotovo ni rojen za veselje. In ni treba dvigati toliko prahu zavoljo njene podobnosti z Michelim. Hči našega papirnatega markiza je čisto drugačna.

— Opozoril sem vas, sicer pa, izpremenila se je, — je pripomnil Gilbert nejevoljno.

Bertranda se je vrnila iz svoje sobice v obleki, izvirajoči še iz Bresta, iz časov kratkih medenih tednov, ko je mislila, da je princesa.

To je bila letna obleka. Mar bodo vedeli v Parizu, kjer nosijo žene tudi v decembru svilen muselin, da ni izstopila iz kočije, plevčene z medvedjo kožo?

Sicer se bo pa počutila tako bolje, kakor v največjem razkožju. Zeblo je ne bo in pa mar ne bo z Gilbertom?

Sreča, ki se ji je bila tako nepričakovano povrnila, je razjasnila njen lep obraz.

Escaldas je izpremenil svojo prvo sodbo. Vzklil je:

— Bogme, človek bi rekel, da je gospodična de Valcor — kakor da ji je padla iz očesa.

Tedaj ga je pa prekinil Gilbert:

— Bertranda, predstavljam ti grofa de Chiquita. Bolivijec je imel komaj toliko časa, da se ugriznil v ustnico, da ni počil v smeh, ko je zaslišal ime divjega plemena, čigar opisovanje je bilo ostalo Gairlancu v spominu. Toda spoznal je namen svojega pajdaša. Če to ubogo dekle niti stutilo ni — je bilo pač najbolje ne obujati v nji nobenega spomina na Bretagno. Vendar sta pa obudila nehoti v nji nekaj, kar je udarilo na njuno v temo zavito pot kakor strela iz črnih oblakov.

Sedeli so pri obedu v prvem nadstropju restavracije na bulvaru. Sedeč pri mizici v kotu salona sta se Bolivijec in Gilbert nehoti vračala z namigavanji k edinemu predmetu, ki ju je zanimal. Bertranda pa je sedela nekoliko omamljena po šampanju in vsa presenečena, da vidi toliko srebrnega pribora, toliko rož, toliko elegantnih gospodov z blestečimi pladnji v rokah.

Dekle ni poskušalo razumeti, o čem govorita. Vendar je bila pa njena pozornost zelo napeta, ko je vzel Gilbert iz žepa svoje vizitke in jel s svinčnikom nekaj risati po njih.

— Kaj je to? Pokaži!

Potisnil je s komolcem njeno roko nazaj bolj da bi ga ne motila pri risanju, nego da bi ji prikrlil svojo risbo. Mar bi mogla Bertranda uganiti kaj iz površnih znakov, ki jih je hotel reproducirati? — Da, da, — je dejal Escaldas. — Dobro ste do-

umeli. To je celotna slika, zelo sloka ptica razprostrtih kril, zelo tenko, zelo dolgo... dalje od tegale. Zda pa oba znaka z vsake strani. — Polmesec... Nekoliko upognjen... vrh... da... tako, tako. Počakajte... Veliki G. Seveda, to bi bil kaj lahko G... Zda pa še drugi znak, če je tudi to črka, bi bil gotovo B.

Princ je jel znova risati, to pot z obema črkama, jasno označenih na obeh straneh čudne brezglave ptice slabotnega telesa, kakor jo je bila nekoč opisala Indijanka Vamahire.

G... B... je mrmral Gairlance. — Nikakor ne, — je posegla v pogovor Bertranda z nekoliko nejasnim glasom. — B najprej B... G... Zda pa nekoliko upogni kavijsa svojega sidra. Čemu je podobno to sidro?

Lahen smehljaj ji je zaigral na ustih, za hip brezskrbnih.

Dekle je vzelo svinčnik in s svojimi prsti, ki so znali risati čipkaste risbe, je v naglih potezih le nekoliko izpremenilo krila in peroti čudne ptice, kar jo je izpremenilo v ladijsko sidro.

— Sidro! — je vzklil Escaldas. — To dekle je genijalno. To bi res lahko bilo sidro. Vamahire, ki ga ni nikoli videla, je smatrala za ptico tankega, dolgega telesa in razprostrtih kril.

— Sidro, — je ponovil Gilbert. — To bi bilo tetoviranje za mornarje.

— A potem... obe začneta?

Bertranda je nadaljevala z istim sladkim smehljajem otroka, ki ga premaguje spanec: